सातारा जिल्हा परिषद,सातारा

कृषि विभाग कडील माहिती

अधिकारी अधिनियम २००५ नुसार

१ ते १७ नमुना प्रसिध्द करावयाची

महिती सन २०१७-१८

कलम ४(१)(ख)(१)

सातारा जि.प कृषि विभाग कार्यालयातील कार्य व कर्तव्य यांचा तपशील

कार्यालयाचे नांव	:- कृषि विकास अधिकारी, सातारा जिल्हा परिषद ,कृषि विभाग
कार्यालय प्रमुख	:- कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद सातारा
शासकीय विभागाचे नाव	:- कृषि विभाग.
कोणत्या मंत्रालयातील खात्याचे अधिनस्त	:- ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
कार्यक्षेत्र	:- जिल्ह्यातील अकरा तालुके कराड, पाटण, खटाव,माण,जावली,सातारा, वाई,कोरेगाव,खंडाळा, महाबळेश्वर, फलटण
कार्यानुरुप	:- कृषि विषयक योजना राबविणे.
विशिष्ट कार्ये	:- कृषि विषयक योजना राबविणे.
विभागाचे ध्येय धोरण	:- ग्रामिण भागातील शेतक-यांना शेती विषयक तंत्रज्ञानाची माहिती उपलब्ध करुन देणे कृषि विषयक जि.प.च्या विविध योजनांची अंमलबजावणी करणे
सर्व संबधित कर्मचारी	:- विभागीय कार्यालयातील कर्मचारी व अधिनस्त ११ पं.स.कडील कृषि अधिकारी व कृषि विस्तार अधिकारी
कार्य	:- ११ पं.स.च्या सहाय्याने जिल्ह्यातील कृषि विषयक योजना राबविणे.
कामाचे विस्तृत स्वरुप	:- शासनाकडील प्राप्त अनुदानातून जि.प.निधीतून कृषि विषयक योजना राबविणे
मालमत्तेचे तपशील	:- निरंक
उपलब्ध सेवा	:- ग्रामिण भागातील शेतक-यांना शेती विषयक तंत्रज्ञानाची माहिती देणे व सहाय्य करणे
कार्यलयीन दूरध्वनी व वेळ	:- दूरध्वनी क्र. ०२१६२-२३४१८६ वेळ सकाळी १०.०० ते सायंकाळी ५.४५ पर्यंत
साप्ताहिक सुटटी व विशिष्ट सेवेसाठी ठरविलेला वेळ	:- रविवार व दुसरा /चौथा शानिवार सुटटी.

कृषि विकास अधिकारी

जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो) जिल्हा कृषि अधिकारी मोहिम अधिकारी

कक्ष अधिकारी स.ले.अ कृषि अधिकारी

अधिक्षक

वरिष्ठ सहाय्यक

वरिष्ठ सहाय्यक (लेखा) वरिष्ठ सहायक

वाहनचालक

कनिष्ठ लिपीक

परिचर

कलम ४ (१)(बी) (II) नमुना - अ

सातारा जिल्हा परिषदेतील कृषि विभाग कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्या अधिकारांचा तपशिल

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - आर्थिक	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	वर्ग १,२ कृषि अधिकारी व वर्ग -३ ,४ कर्मचारी यांचे वेतन व इतर भत्ते आर्हरण व संवितरण, गटविमा,रजारोखीकरण मंजूर करणे, रक्कम रु.४०,०००/- पर्यंत वैद्यकीय प्रतिपुर्ती बिलांची मंजूरी देणे. निरुपयोगी साहित्याचे निर्लेखन रु.२०००/- पर्यंत,	जि.प.अधिनियम १९६१	

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - प्रशासकीय	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	वर्ग १,२,३व ४ कर्मचा-यांच्या किरकोळ व खास रजा मंजूर करणे,दिर्घमुदतीच्या रजा वर्ग१,२ ६० दिवसांपर्यंत व वर्ग ३,४ साठी १२० दिवसांपर्यंत मंजूर करणे,वर्ग२,३व४ च्या वार्षिकवेतन वाढी मंजूर करणे,सेवानिवृत्ती वेतन उपदान, अशंराशीकरण मंजूर करणे.संगणक प्रशिक्षणास मंजूरी देणे, अंपग भत्ता मंजूर करणे,भ.नि.नि.नापरतावा मंजूर करणे,	जि.प.अधिनियम १९६१ व मा.मु.का.अ.यांचेकडील अधिकार प्रदान आदेश क्र.आस्था२(२)/२१५ दि.१.४.२००९.	

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - फौजदारी	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	----	----	----

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - अर्धन्यायीक	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	----	----	----

कलम ४ (१)(बी) (II) नमुना - ब

सातारा जिल्हा परिषदेतील कृषि विभाग कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्या अधिकारांचा तपशिल

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - आर्थिक	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	वर्ग १,२ कृषि अधिकारी व वर्ग -३ ,४ कर्मचारी यांचे वेतन व इतर भत्ते आहरण व संवितरण,	जि.प.अधिनियम १९६१ व मा.मु.का.अ.यांचे आदेश	

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - प्रशासकीय	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	अधिपत्याखालील वर्ग-१,२,३ व ४ कर्मचा-यांच्या रजा मंजूर करणे व वर्ग-३,४ कर्मचा-यांच्या बदल्या प्रस्तावित,निवृत्तीवेतन,सेवा उपदान अंशराशीकरण मंजूर करणे.	जि.प.अधिनियम १९६१ व मा.मु.का.अ.यांचे आदेश	

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - फौजदारी	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	----	----	----

अ.क्र.	पदनाम	अधिकार - अर्धन्यायीक	कोणत्या कायदया/ नियम/शासन निर्णय/ परिपत्रकानुसार	अभिप्राय
१	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	----	----	----

कलम ४(१)(ख)(४) नमुना (ब)

सातारा जिल्हा परिषद येथील कृषि विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्या कर्तव्याचा तपशील.

अ. क्रं.	पदनाम.	अधिकार	कोणता कायद्या /नियम/शासन निर्णय परिपत्रकानुसार.	अभिप्राय.
१.	कृषि विकास अधिकारी वर्ग १	१. सर्व अधिकरी व कर्मचारी यांच्या कामाच्या जबाबदा-या ठरवुन देणे. २. आजारपण व इतर कारण वगळता जिल्हा परिषदेच्या सभांना हजर राहणे व सभाध्यक्षांच्या परवानगीने सभेला आवश्यक माहिती पुरविणें. ३.जि.प.सभा विषय समिती व पंचायत समितीचे सभेला हजर रहाण्याचे अधिकार. ४.कोणत्याही कर्मचा-याकडून माहिती मागविणे. ५.वर्ग-३ व ४ कर्मचा-याच्या १२० दिवसापर्यन्तच्या रजा मंजूर करुन तात्पुरती व्यवस्था करणे. ६.कोणत्याही कर्मचा-याकडून खुलासा मागविणे. ७. ग्रामीण कृषि विषयक कामावर देखरेख व नियंत्रण ठेवणे. ८.ग्रामीण ग्रामीण कृषि विषयक योजनेची कामे तातडीने होण्यासाठी कार्यवाही करणे. ९.अधिकारी व कर्मचारी यांचे गोपनीय अभिलेख लिहीण्यांची कार्यपध्दती आखून देणे. १०. प्रशासन व लेखा विषयक कामकाजावर नियंत्रण ठेवणे. ११. शासनाने ठरविलेल्या इतर जबाबदा-या पार पाडणे.	१.म.जि.प.व पं.स. अधिनियम १९६१ मधील कलम ९५ २.मु.का.अ.अधिकार प्रदान आदेश. जा.क्रं. साप्रवि/आस्था-२(२)/२१५/०९,दिनांक १/४/२००९.	
२	मोहिम अधिकारी वर्ग-२	गुंण नियंत्रण विषयक सर्व कामकाज	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
३	जिल्हा कृषि अधिकारी वर्ग-२	आस्थापना व लेखा विषयक कामकाज	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
४	जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो) वर्ग - २	विशेष घटक योजनेचे कामकाज	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	

५	कृषि अधिकारी	सर्व योजनांचे कामकाज	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
६	कक्ष अधिकारी.	१.सर्व कार्यासनाचे पर्यवेक्षण व सर्वसाधारण प्रशासन. २.कार्यालयीन आवक/जावक नोंदवहया तपासणे, स्वाक्षरी करणे. ३.कर्मचारी दप्तर तपासणी करणे. ४.पोस्टेज स्टॅम्प अे व बी रजिस्टर तपासणे. ५.अभिलेख वर्गीकरण तपासणे. ६.वरिष्ठ अधिकारी यांनी वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांप्रमाणे कामकाज करणे. ७.गोपनीय पत्रव्यवहार पाहाणे. ८.संपुर्ण कार्यालयीन प्रशासकीय नियंत्रण ठेवणे. ९.आस्थापना विषयक महत्वाच्या बाबींबाबत नियंत्रण/पर्यवेक्षण. १०.मा.आयुक्त पुणे तसेच मा.मु.का.अ. तपासणी संबंधी कार्यवाही करुन घेणे. ११.मासिक सभांचे इतिवृतांतील सूचनांची पूर्तता	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
७	अधिक्षक	१.सर्व कार्यासनाचे पर्यवेक्षण व सर्वसाधारण प्रशासन. २.कार्यालयीन आवक/जावक नोंदवहया तपासणे, स्वाक्षरी करणे. ३.कर्मचारी दप्तर तपासणी करणे. ४.पोस्टेज स्टॅम्प अे व बी रजिस्टर तपासणे. ५.अभिलेख वर्गीकरण तपासणे. ६.वरिष्ठ अधिकारी यांनी वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांप्रमाणे कामकाज करणे. ७.गोपनीय पत्रव्यवहार पाहाणे. ८.संपुर्ण कार्यालयीन प्रशासकीय नियंत्रण ठेवणे. ९.आस्थापना विषयक महत्वाच्या बाबींबाबत नियंत्रण/पर्यवेक्षण. १०.मा.आयुक्त पुणे तसेच मा.मु.का.अ. तपासणी संबंधी कार्यवाही करुन घेणे. ११.मासिक सभांचे इतिवृतांतील सूचनांची पूर्तता	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
३.	सहाय्यक लेखाधिकारी	१. लेखा शाखेतील कामकाजावर नियंत्रण. २. मासिक /वार्षिक लेखा ताळेबंद करुन घेणे. ३. अनुदान प्राप्त करुन घेणे. स्था.नि.लेखा/पंचायतराज/लेखा विषयक नोंदवहयावर नियंत्रण ठेवणे.आर्थिक बाबीची तपासणी करणे. ४. अधिका-याच्या व वरिष्ठांच्या सूचनेनुसार काम करणे.	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
१	आस्था १	१. कार्यालयीन कर्मचा-याची सेवापुस्तके अद्ययावत ठेवणे,वेतन ,प्रवासभत्तें व इतर पुरवणी देयके २. राजपत्रीत अधिका-याची वेतन, प्रवासभत्तें व इतर पुरवणी देयके ३. विभागीय व उपविभागाकडील कर्मचा-यांची	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	

		भविष्य निर्वाह प्रकरणे मंजूरी व पत्रव्यवहार ४. विभागीय व उपविभागाकडील कर्मचा-यांची वैदयकीय परिपूर्ती देयके/प्रकरणे, तांत्रिक/प्रशासकीय मंजूरी व पत्रव्यवहार ५..हजेरीपत्रक,उशिरा हजेरी पत्रक,हालचाल नोंदवही, फिरती नोंदवही,वेतनवाढ नोंदवही अद्यावत ठेवणे. ६. वरिष्ठांनी सूचित केलेली कामे		
२	आस्थापना — २	१.सर्व सभांचे कामकाज पहाणे २.मा.सभापती यांचे वाहन दुरुस्ती व पत्रव्यवहार,दंधन देयके ३.कार्यालय करिता स्टेशनरी खरेदी व वाटप करणे. ४.कृषि विकास अधिकारी यांची अँबेसीटर कार इंधन व दुरुस्ती देयके आदा करणे. ५.भांडार शाखेकडील नोंदवह्या अद्यावत ठेवणे. ६.झेरॉक्स मशीनची देखभाल, दुरुस्ती व नियंत्रण ठेवणे. वरिष्ठांनी सूचित केलेली कामे	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
३.	तंत्र - १	एम.आर.ई.जी.एस., गोडाव्रून तपासणी,पिक स्पर्धा,शेती विषूयक सर्व पुरस्ेकार बाबतचे कामकाज,कृषि प्रदर्शने/मेळावे, कृषि पर्यटन व वार्षिक प्रशासन अहवाल	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
४	तंत्र -२	गुण नियंत्रण विषयक सर्व कामकाज	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
५	बारनिशी	१. आवक व जावक बारनिशी कामकाज २. अभिलेख वर्गीकरण व नाशिकरण करणे ३. वरिष्ठांनी वेळोवेळी सूचीत केलेली कामे.	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
६	सधन १	खरीप/रब्बी/उन्हाळी हंगामाचा पत्रव्यवहार,पिक कर्ज पुरवठा, शेतकरी मासिक,पेरणी,२० टक्के खत तपासणी,पिक कापणी प्रयोग,नैसर्गिक आपती,२ कोटी वृक्ष लागवड सर्व पत्रव्यवहार	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
७	सधन २	१.विशेष घटक योजना, जिल्हा परिषद सेस व शासकीय योजना,जिल्हानियोजन समिती (डीपीडीसी) योजना, बियाणे/खते/किटकनाशके मागणी/पुरवठा इत्यादी	वरिष्ठांचे आदेशान्वये	
८	बायोगॅस	१. बायोगॅस, सौरऊर्जा तसेच सेंद्रीय शेती बाबत सर्व पत्रव्यवहार.		

सर्व कार्यासने - वरिष्ठांनी वेळोवेळी सोपविलेली कामे व जबाबदा-या पार पाडणे

कलम ४ (१)(बी) (IV) नमुना - अ

नमुन्यामध्ये कामाचे प्रकटीकरण
संघटनांचे लक्ष वार्षिक

अ.क्र	काम कार्य	कामाचे प्रमाण (कामांची संख्या)	आर्थिक लक्ष माहे मार्च २०१७ अखेर खर्च रु.लाखात	अभिप्राय
१	जिल्हा वार्षिक योजना	१२१२ हेक्टर	४.४०	१२१२ हेक्टर क्षेत्रावरील बटाटा पिकावरील करपा रोगाचे नियंत्रणासाठी शेतकऱ्यांना ५० टक्के अनुदानावर १८१८ k.g.कॉपर ऑक्झिक्लोराईड बुरशीनाशकाचे वाटप
२	राष्ट्रीय बायोगॅस विकास योजना	६३५ सयंत्रे	७६.९६ लाख	योजनेतंर्गत १६-१७ मध्ये एकुण ५८० बायोगॅस सयंत्राची उभारणी व ३३२ शौचालय जोडणी, १ गवंडी व ५ लाभार्थी प्रशिक्षण वर्ग इ. चे साध्य झाले आहे.
३	अ.जा.व नवबौध्द शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य देणेची विशेष घटक योजना	१९८८ लाभार्थी	३९८.०९	सन २०१५-१६ व सन २०१६-१७ मधील लाभार्थीना लाभ देणेत आला.
४	जिल्हा परिषद सेस योजना	-	१९८.१९	शेती विषयक औजारे,आयुधे, इंजिन,विद्यूत पंपसंच,ताडपत्री,बियाणे, इत्यादी योजनांचा लाभ देणेत आला आहे.

कलम ४ (१)(बी) (IV) नमुना - ब

कामाची कालमर्यादा -------------- काम पूर्ण होणेसाठी

प्रत्येक कामाची कालमर्यादा-काम पूर्ण होणेसाठी निविदेतील अटी व शर्तीनुसार.

अ.क्र.	काम/कार्य	दिवस/तास पूर्ण करण्यासाठी	जबाबदार अधिकारी	तक्रार निवारण अधिकारी
१	राज्य पुरस्कृत योजनांतर्गत फलोत्पादन पिकावरील किड/ रोगाचे नियंत्रणासाठी शेतकऱ्यांना ५० टक्के अनुदानावर बुरशीनाशकाचे वाटप करणे.	आर्थिक वर्ष (एप्रिल २०१६ ते मार्च २०१७)	पंचायत समिती स्तरावरील कृषि अधिकारी व विस्तार अधिकारी (कृषि)	कृषि विकास अधिकारी,जि.प. व गट विकास अधिकारी संबंधित पंचायत समिती
२	राष्ट्रीय बायोगॅस विकास योजने अंतर्गत बायोगॅस सयंत्रांची उभारणी करणेसाठी शेतकऱ्यांना अनुदान देणे	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे
३.	अ.जा.व नवबौध्द शेतकऱ्यांना दारीद्रय रेषेचे वर आणणेसाठी अर्थसहाय्य देणेची योजना	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे
४.	जि.प.सेस निधी मधून कृषि उत्पादन वाढीसाठी शेतकऱ्यांना ताडपत्री,विविध कृषि औजारे,विद्यूत पंपसंच,इंजिन,बियाणे इत्यादींचे अनुदानावर वाटप करणे.	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे
५.	कृषि निविष्ठांचे विक्रीचे नवीन व नुतनीकरण परवाने मंजूर करणे.	जि.प.ला परिपुर्ण प्रस्ताव प्राप्त झाल्या नंतर ३० दिवसांचे आंत	कृषि विकास अधिकारी,जि.प. ,मोहीम अधिकारी,जि.प. व गुणनियंत्रण निरीक्षक पं.स.	वरीलप्रमाणे

कलम ४ (१) (ख)(V) नमुना (इ)

जिल्हा परिषद सातारा येथील कृषि विभाग कार्यालयातील उपलब्ध दस्तऐवजांची यादी

अनु क्रं	दस्तऐवजाचा प्रकार	विषय	संबंधित व्यक्ती/पदनाम	व्यक्तीचे ठिकाण
१.	तांत्रिक शाखा	योजनाविषयक स्थायी आदेश संकलने,तांत्रिक प्रमाण नोंदवहया	कृषि अधिकारी	जिल्हास्तर
२.	आस्थापना	सेवापुस्तके,कर्मचाऱ्यांच्या रजा मंजूरी, वेतन बिले,कर्मचा-यांचे गोपनिय अहवाल,सेवानिवृत्ती प्रकरणे त्या अनुषंगाने लाभ	सहा.प्रशासन अधिकारी/अधिक्षक	जिल्हास्तर
३.	लेखा विषयक बाबी व नोंदवहया	कामाची देयके पारीत करणे,लेखा नोंदवहया अदयावत ठेवणे	स.ले.अ	जिल्हास्तर
४.	भांडार शाखा	जंगम मालमत्ता व नोंदवहया	भांडारपाल	जिल्हास्तर

कलम ४ (१)(बी) (VIII) नमुना (अ)

सातारा जिल्हा परिषदेच्या कृषि विभाग कार्यालयाच्या समितीची यादी प्रकाशीत करणे

अ. क्र.	समितीचे नाव	समितीचे सदस्य	समितीचे उद्दिष्टे	किती वेळा घेण्यात येते	सभा जनसामान्याना खुली आहे काय?	सभेचा कार्यवृत्तांत (उपलब्ध)
१	कृषि समिती	११	जिल्हयातील शेती विषयक विकास कामांवर धोरणात्मक निर्णय घेणे. अंमलबजावणीस मान्यता देणे, अंमलबजावणीचा आढावा घेणे व जि.प. योजनांतर्गत लाभार्थी निवड करणे.	एका वर्षात कमीतकमी १२ वेळा	नाही	प्रत्येक सभा झालेपासून कार्यवृत्तांत लवकरात लवकर तयार केला जातो.

कलम ४ (१)(बी) (VIII) नमुना (ब)

सातारा जिल्हा परिषदेच्या कृषि विभाग कार्यालयाच्या अधिसभाची यादी प्रकाशीत करणे

अ.क्र.	अधिसभेचे नाव	सभेचे सदस्य	सभेचे उद्दिष्टे	किती वेळा घेण्यात येते	सभा जनसामान्याना खुली आहे काय?	सभेचा कार्यवृत्तांत (उपलब्ध)
१	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

कलम ४ (१)(बी) (VIII) नमुना (क)

सातारा जिल्हा परिषदेच्या कृषि विभाग कार्यालयाच्या परिषदांची यादी प्रकाशीत करणे

अ.क्र.	परिषदाचे नाव	परिषदेचे सदस्य	परिषदेचे उद्दिष्टे	किती वेळा घेण्यात येते	सभा जनसामान्याना खुली आहे काय ?	सभेचा कार्यवृत्तांत (उपलब्ध)
१	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

कलम ४ (१)(बी) (VIII) नमुना (ड)

सातारा जिल्हा परिषदेच्या कृषि विभाग कार्यालयाच्या संस्थेची यादी प्रकाशीत करणे

अ.क्र.	संस्थेचे नाव	संस्थेचे सदस्य	संस्थेचे उद्दिष्टे	किती वेळा घेण्यात येते	सभा जनसामान्याना खुली आहे काय ?	सभेचा कार्यवृत्तांत (उपलब्ध)
१	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

कलम ४(१)(बी) (XI)

कृषि विभाग जिल्हा परिषद सातारा कार्यालयाकडील अधिकारी/कर्मचारी यांची नावे व पत्ते / त्यांचे मासिक वेतन

अ.क्र	पदनाम	कर्मचारी यांचे नांव	वर्ग	रुजू दिनांक	दूरध्वनी	एकूण वेतन
१	२	३	४	५	६	७
१	सहा प्रशासन अधिकारी	श्रीमती यु ए कुंभारे	३	२/७/२०१२	२३४१८६	५५,७०१/-
२	कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी	श्री एस जी चतुर	३	१०/८/२०१५	२३४१८६	५०,५८४/-
३	कृषि अधिकारी	श्री ए बी काळे	३	६/८/२००९	२३४१८६	६१,२८८/-
४	सहा.लेखा.अधिकारी	श्री के के बावकर	३	१/७/२०१४	२३४१८६	५२,६५०/-
५	वरिष्ठ सहाय्यक लेखा	श्री ए एम गोरे	३	१६/१२/२०१४	२३४१८६	३३,२६६/-
६	वरिष्ठ सहा	श्री एस ए साळुंखे	३	१/६/२०१५	२३४१८६	४१,२८५/-
७	वरिष्ठ सहा	श्री बी एस ननावरे	३	१/११/२०१५	२३४१८६	५१,१०१/-
८	कनिष्ठ सहाय्यक	श्रीम ए बी धुमाळ	३	१/७/२०१४	२३४१८६	३३,४८७/-
९	कनिष्ठ सहाय्यक	श्री सी एस मोरे	३	१०.६.२०१०	२३४१८६	२८,४१९/-
१०	कनिष्ठ सहाय्यक	श्रीमती एस आर माने	३	२६/८/२०१४	२३४१८६	२४,५८२/-
११	कनिष्ठ सहाय्यक	श्री ए बी लोखंडे	३	४/७/२०११	२३४१८६	२३,१८०/-
१२	कनिष्ठ सहाय्यक लेखा	श्री के ए यादव	३	२१/१०/२०१४	२३४१८६	२१,२१२/-
१३	वाहन चालक	रिक्त	३	३१/११/२०१७	**सेवानिवृत्त असलेने**	
१४	शिपाई	श्री व्ही जे कुंभार	४	५/६/२०११	२३४१८६	१९,४५०/-
१५	शिपाई	श्री एन एस घायताडे	४	२३/६/२०१५	२३४१८६	२८,६८२/-

कलम ४ (१)(बी) (XI)

दि.३१/३/२०१८ पर्यंत कृषि विभाग, जिल्हा परिषद सातारा या कार्यालयाचे मंजूर अंदाजपत्रक व खर्चाचा तपशिल यांची विस्तृत माहिती प्रकाशित करणे

अंदाजपत्रकाचा प्रतीचे प्रकाशन

अ.क्र	अंदाजपत्रकीय शिर्षाचे वर्णन	अनुदान रु .लाखात	नियोजित वापर (खर्च) रु.लाखात	अधिक अनुदान अपेक्षित असल्यास रुपये लाखात	अभिप्राय
१	राज्य पुरस्कृत पिक संरक्षण योजना २०१६-१७ अंतर्गत बटाटा पिकावरील करपा नियंत्रणासाठी शेतकऱ्यांना बुरशीनाशकासाठी अनुदान देणे	१.६३	१.६३	०.००	कॉपर ऑक्झिक्लोराईड बुरशीनाशकासाठी अनुदान देण्यात येत आहे.
२	अनुसचित जाती उपाययोजनेतंर्गत डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावलंबन योजना	३५०.००	३५०.००	०.००	सन २०१७-१८ मध्ये निवड झालेल्या लाभार्थींना योजनेचा लाभ देणेत येत आहे.
३	राष्ट्रीय बायोगॅस विकास योजना	२५.३३	२५.३३	०.००	सन २०१७-१८ साठी २२१ बायोगॅस सयंत्र उभारणीचे लक्षांकाप्रमाणे कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.
४	जि.प.सेस योजना	२९५.००	२९५.००	०.००	वैयक्तिक लाभाच्या योजना प्रस्तावित करुन अंमलबजावणी प्रगतीपथावर आहे.

कलम ४ (१)(ब)(XII) नमुना - ड

सातारा जि.प.येथील कृषि कार्यालयातील अनुदान कार्यक्रमांतर्गत लाभार्थ्यांची विस्तृत माहिती प्रकाशित करणे.

योजना कार्यक्रमांचे नाव

अ.क्र	लाभार्थ्यांचे नाव व पत्ता	अनुदान रक्कम	लाभाचे स्वरुप	निवड पात्रतेचे निकष	अभिप्राय
निरंक					

कलम ४ (१)(ब)(XV) नमुना - ड

सातारा जि.प.येथील कृषि कार्यालयात उपलब्ध सुविधांचा तक्ता प्रकाशित करणे. उपलब्ध सुविधा.

१.भेटण्याच्या वेळेसंबंधीची माहिती-सकाळी १०.०० ते सायंकाळी ५.४५ वा.पर्यंत

२.वेबसाईडविषयीची माहिती-उपलब्ध नाही.

३. कॉलसेंटर विषयक माहिती-

४.अभिलेख तपासणीसाठी उपलब्ध सुविधांची माहिती-उपलब्ध आहे.

५.कामाच्या तपासणीसाठी उपलब्ध सुविधांची माहिती-उपलब्ध आहे.

६.नमुने मिळण्याबाबत उपलब्ध सुविधांची माहिती-उपलब्ध आहे.

७.सूचना फलकांची माहिती-जि.प.च्या प्रवेशव्दारा समोर

८.ग्रंथालय विषयी माहिती-उपलब्ध आहे.

अ.क्र	सुविधांचे प्रकार	वेळ	कार्यपध्दती	ठिकाण	जबाबदार व्यक्ती/कर्मचारी	तक्रार निवारण
१	कार्यालयीन अभिलेख	१०.०० ते ५.४५	प्रशासकीय	कृषि विभाग जि.प.सातारा	सहा.प्रशासन अधिकारी	जिल्हा कृषि अधिकारी

कलम ४ (१)(ख)

जिल्हा परिषद, सातारा येथील कृषि कार्यालयातील प्रशासकीय माहिती अधिकारी, सहाययक शासकीय माहिती अधिकारी/अपिलीय अधिकारी (तेथील लोक प्राधिका-यांच्या कार्यक्षेत्रातील) यांची विस्तृत माहिती प्रकाशित करणे.

अ.शासकीय माहिती अधिकारी

अ. क्र	शासकीय माहिती अधिका-याचे नांव	पदनाम	कार्यक्षेत्र	पत्ता/फोन	ई-मेल	अपिलीय अधिकारी
१	श्री.पी व्ही पवार	जिल्हा कृषि अधिकारी जि प सातारा	जिल्हा क्षेत्र	कृषि विभाग जि.प.सातारा ०२१६२/२३४१८६		कृषि विकास अधिकारी जि प सातारा

अ.सहाय्यक माहिती अधिकारी

अ.क्र	सहाय्यक शासकीय माहिती अधिका-याचे नांव	पदनाम	कार्यक्षेत्र	पत्ता/फोन	ई-मेल	अपिलीय अधिकारी
१	श्रीमती यु.ए.कुंभारे	सहा.प्रशासन अधिकारी	जिल्हा क्षेत्र	कृषि विभाग जि.प.सातारा ०२१६२/२३४१८६		कृषि विकास अधिकारी जि प सातारा

अ.अपिलीय अधिकारी

अ. क्र	सहाय्यक शासकीय माहिती अधिका-याचे नांव	पदनाम	कार्यक्षेत्र	पत्ता/फोन	ई-मेल	अपिलीय अधिकारी
१.	श्री. सी.जी.बागल	कृषि विकास अधिकारी जि प सातारा	जिल्हा क्षेत्र	कृषि विभाग जि.प.सातारा ०२१६२/२३४१८६		कृषि विकास अधिकारी जि प सातारा

कलम ४(१)(ब)(IX)

कृषि विभाग जिल्हा परिषद सातारा या कार्यालयातील अधिकारी यांचे नावे व पत्ते /व त्यांचे मासिक वेतन

अ.क्र	पदनाम	कर्मचारी यांचे नांव	वर्ग	रुजू दिनांक	दूरध्वनी	एकूण वेतन
१	२	३	४	५	६	७
१	कृषि विकास अधिकारी जि प सातारा	श्री सी जी बागल	०१	६.६.२०१५	०२१६२-२३४१८६	९३,३८२/-
२.	जिल्हा कृषि अधिकारी	श्री पी व्ही पवार	०१	१.८.२०१४	०२१६२-२३४१८६	९२,५६४/-
३.	जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो)	रिक्त	०१	---	---	---
४.	मोहिम अधिकारी	श्री बी जे शेळके	०१	२५.१०.२०१३	०२१६२-२३४१८६	७८,३९५/-

कलम ४ (१)(ख)(XII) नमुना - अ

सातारा जि.प.येथील कृषि कार्यालयातील अनुदान वाटपाच्या कार्यक्रमाची कार्यपध्दती सन २०१७-१८ या वर्षासाठी प्रकाशित करणे.

१.कार्यक्रमाचे नांव

२. लाभार्थीच्या पात्रता संबंधिताच्या अटी व शर्ती

३. लाभ मिळणेसाठी अटी

४. पात्रता ठरविणेसाठी आवश्यक असलेले कागदपत्र.

५. कार्यक्रमामध्ये मिळणा-या लाभांची विस्तृत माहिती.

६. वाटपाची कार्यपध्दती.

७. सक्षम अधिका-याचे नांव

८. विनंती अर्जासोबत लागणारे शुल्क.

९. इतर शुल्क.

१०.विनंती अर्जाचा नमुना

११.सोबत जोडणेत आवश्यक असलेल्या कागदपत्रांची यादी (दस्तऐवज/दाखले)

१२.जोड कागदांचा नमुना

१३.कार्यपध्दती संदर्भात तक्रार निवारणासाठी संबंधित अधिका-याचे पदनाम

१४.तपशीलवार व प्रत्येक स्तरावर उपलब्ध निधी

(उदा.जिल्हापातळी/तालुकापातळी/गावपातळी)

१५.लाभार्थी यादी खालील नमुन्यात .

टिप :- योजना निहाय सदर प्रपत्राची विस्तृत माहीती खालील तपशिलानुसार देण्यात येत आहे.

सातारा जिल्हा परिषद, सातारा
कृषि विभाग

----शेतकऱ्यांसाठी वैयक्तिक लाभाच्या योजना----

१) राष्ट्रीय बायोगॅस व खत व्यवस्थापन कार्यक्रम-

सदरची योजना केंद्र शासनाच्या अनुदाना मधून सन १९८२ पासून राबविली जात आहे. केंद्र शासनाच्या नविन व नवीकरणीय ऊर्जा विभागाचे मंत्रालयाचे दिनांक ३० जून २०१४ चे प्रशासकीय मंजूरी नुसार सदरची योजना १२ व्या पंचावार्षिक योजनेच्या उर्वरीत कालावधीसाठी सुधारीत अनुदान दराप्रमाणे राबविण्यात येत आहे.

योजनेचा उद्येश :

- स्वयंपाकासाठी बायोगॅस पुरविणे.
- एलपीजी व इतर पारंपारीक उर्जा साधनांचा वापर कमी करणे.
- एकात्मिक उर्जा धोरणात नमूद केल्यानूसार स्वयंपाकासाठी आवश्यक उर्जा मिळविणे.
- रासायनिक खतांचा वापर कमी करून सेंद्रीय खतांचा वापर करण्यास लाभार्थींना प्रवृत्त करणे.
- ग्रामीण भागातील स्त्रीयांचे जीनवमान सुधारणे व त्यांना होणारा त्रास कमी करणे.
- बायोगॅस सयंत्रास शौचालय जोडून ग्रामीण भागातील स्वच्छता राखण्यास मदत करणे.

अटी व शर्ती :-

- लाभार्थीकडे पुरेशा प्रमाणात जनावरे उपलब्ध असणे आवश्यक आहे.
- बायोगॅस सयंत्र उभारणीसाठी लाभार्थीकडे स्वतःच्या मालकीची जागा असणे आवश्यक आहे.
- शेतमजूर असल्यास ग्रामसेवकाचा दाखला घेणे बंधनकारक राहील.
- शासनाने मान्यता दिलेल्या मॉडेलच्या सयंत्राची उभारणी करणे बंधनकारक आहे.

अनुदानाचा दर :- **दि.८ मे २०१४ नंतर उभारणी होणाऱ्या सयंत्रासाठी केंद्र शासनाचे अनुदानाचे दर खालील प्रमाणे.**

लाभार्थीची वर्गवारी	१ घन मीटर क्षमतेच्या बायोगॅस सयंत्रासाठी	२ ते ६ घन मीटर क्षमतेच्या बायोगॅस सयंत्रासाठी	बायोगॅस सयंत्रास शौचालय जोडणीसाठी
अनुसुचित जाती व अनुसुचित जमाती वर्गवारीतील लाभार्थीसाठी प्रती सयंत्र अनुदान	**रू.७,०००/- प्रती सयंत्र**	**रू.११,०००/-प्रती सयंत्र**	**रू.१,२००/- प्रती सयंत्र**
सर्वसाधारण वर्गवारीतील लाभार्थीसाठी प्रती सयंत्र अनुदान	**रू.५,५००/- प्रती सयंत्र**	**रू.९,०००/-प्रती सयंत्र**	**रू.१,२००/-प्रती सयंत्र**

लाभधारकाने सादर करावयाची कागदपत्रे :-

- शेतजमिनीचा खाते उतारा
- शेतमजुर असल्यास त्याबाबत ग्रामसेवकाचा दाखला
- बायोगॅस सयंत्र पुर्णत्वाचा दाखला
- यापुर्वी बायोगॅस सयंत्रासाठी लाभार्थीचे स्वत:चे नांवे अथवा घरातील इतर कोणत्याही व्यक्तीच्या नांवे शासकीय अनुदान घेतले नसल्याबाबतचे प्रतिज्ञापत्र.
- सयंत्र कार्यान्वित ठेवणेसाठी आवश्यक प्रमाणात दैनंदीन शेण-पाण्याचा वापर करणेचे लाभार्थीचे प्रतिज्ञापत्र.
- पंचायत समिती कडील अनुदान मिळणेबाबतचा विहीत नमुन्यातील प्रस्ताव
- सयंत्र कार्यान्वित झाले नंतर सयंत्रासहीत लाभधारकाचा फोटोग्राफ

संपर्क :- योजने अंतर्गत बायोगॅस सयंत्र उभारणी करण्यास इच्छूक लाभार्थीनी ग्रामसेवक अथवा आपले तालुक्याच्या पंचायत समिती कार्यालयाचे गट विकास अधिकारी/सहायक गट विकास अधिकारी अथवा कृषि अधिकारी/विस्तार अधिकारी(कृषि) यांचेशी संपर्क साधावा.

२) राज्य पुरस्कृत फलोत्पादन पिक संरक्षण योजना

उद्देश :- सदरची योजना १०० टक्के राज्य पुरस्कृत असून सातारा जिल्हयास या योजनेमधून फलोत्पादन पिकावरील किड रोगाचे नियंत्रणासाठी किटकनाशके / बुरशीनाशकासाठी शेतकऱ्यांना अनुदान वाटापाची बाब मंजूर आहे. सदर योजनेसाठी संबंधित पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी अथवा कृषि अधिकारी यांचेशी संपर्क साधावा.

३) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषी स्वावलंबन योजना २०१७-१८

- **योजने अंतर्गत मंजूर घटक व त्यासाठी देय अनुदान मर्यादा खालील प्रमाणे.**

अ.क्र.	बाब	अनुदानाची मर्यादा रू.
१	नवीन विहीर	२,५०,०००/-
२	जुनी विहीर दुरूस्ती	५०,०००/-
३	इनवेल बोअरींग	२०,०००/-
४	पंपसंच	२५,०००/-
५	वीज जोडणी आकार	१०,०००/-
६	शेततळयांचे प्लॅस्टिक अस्तरीकरण	१,००,०००/-
७	सूक्ष्म सिंचन संच	ठिबक संचासाठी खर्चाच्या ९० टक्के अथवा रू.५०,०००/- व तुषार संचासाठी खर्चाच्या ९० टक्के अथवा रू.२५,०००/- यापैकी कमी असेल ते अनुदान देय राहील.

➢ योजनेच्या अंमलबजावणी बाबतच्या सुचना खालील प्रमाणे.

- योजने अंतर्गत वरील ७ बाबी असून लाभ पॅकेज स्वरूपात द्यावयाचा आहे, पॅकेजमधील एका पॅकेजचा लाभ लाभार्थीस अनुज्ञेय आहे.

➢ योजने अंतर्गत एकूण ६ प्रकारच्या पॅकेजमध्ये अंमलबजावणी करणेची आहे.

- **पॅकेज १ – नवीन विहीर घेणाऱ्यासाठी पॅकेज** :- सदर बाबीचा लाभ घेणाऱ्या शेतकऱ्यास नवीन विहीर, विहीरवर पंपसंच,वीज जोडणी आकार,सूक्ष्म सिंचन संच व आवश्यकतेनुसार इनवेल बोअरींग.
- **पॅकेज २ – जूनी विहीर दुरूस्तीसाठी पॅकेज** :- या घटकाचा लाभ घेणाऱ्या शेतकऱ्यास, जुनी विहीर दुरूस्ती, पंप संच, वीज जोडणी आकार, सूक्ष्म सिंचन संच व आवश्यकतेनुसार इनवेल बोअरींग.
- **पॅकेज ३ - शेततळ्याचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण पॅकेज** :- ग्राम विकास व जलसंधारण विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या **मागेल त्याला शेततळे** या योजनेमध्ये शेततळयाचे काम पुर्ण केलेले आहे अशा शेतकऱ्यास, शेततळयाचे अस्तरीकरण, वीजपंप संच, वीज जोडणी आकार व सूक्ष्म सिंचन संचासाठी अनुज्ञेय अनुदान देण्यात येईल.
- **पॅकेज ४ - ज्या शेतकऱ्यांनी यापुर्वीच शासकीय योजनेतून/स्वखर्चाने विहीर काढली असल्यास** :- अशा शेतकऱ्यास पंपसंच, वीज जोडणी व सूक्ष्म सिंचन संचासाठी अनुज्ञेय अनुदान देय राहील.
- **पॅकेज ५ - महावितरण कडून सोलर पंप मंजूर असल्यास** :- विहीरीवर विद्यूतपंप बसवून ग्रीडमधून वीज पुरवठा शक्य नसल्यास महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनीने मंजूर केलेल्या सोलर पंपासाठी लाभार्थी हिश्श्याची अनुदानाची रक्कम (पंपसंच व वीज जोडणीसाठी अनुज्ञेय अनुदानाच्या मर्यादेत रू.३५,०००/-) महावितरण कंपनीस अदा करता येईल.
- **पॅकेज ६ – वरील घटकांपैकी लाभार्थीकडे काही घटक उपलब्ध असतील तर उर्वरीत आवश्यक घटकांचा लाभ घेण्यासाठी** :- अशा शेतकऱ्यास पंपसंच,वीजजोडणी आकार व सुक्ष्म सिंचन संच या बाबींचा लाभ देता येईल.

➢ लाभार्थी पात्रतेच्या अटी :-

- लाभार्थी अनुसूचित जाती / नवबौध्द शेतकरी असणे आवश्यक, सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेले जात प्रमाणपत्र आवश्यक
- शेतकऱ्याचे स्वतःचे नांवे जमिन धारणेचा ७/१२ व ८-अ उतारा आवश्यक असून त्याचे नांवे किमान ०.४० हेक्टर व कमाल ६.०० हेक्टर शेतजमीन असली पाहीजे.
- लाभार्थ्याकडे आधार कार्ड असणे आवश्यक.
- लाभार्थ्याचे बॅंक खाते असणे व ते आधार कार्डशी संलग्न असणे आवश्यक.
- दारीद्रय रेषेखालील लाभार्थ्यास प्रथम प्राधान्य.
- दा.रे.खालील यादीत नसल्यास ज्याचे सर्व मार्गाने मिळणारे वार्षिक उत्पन्न रू. १,५०,०००/- पेक्षा जास्त नसेल तरच लाभार्थी या योजनेचा लाभ घेण्यास पात्र राहतील. सन २०१७-१८ च्या योजनेसाठी अशा लाभार्थींनी संबंधित तहसिलदार यांचेकडून सन २०१६-१७ चे उत्पन्नाचा अद्यावत दाखला घेणे व अर्जासोबत सादर करणे बंधनकारक राहिल.

➢ लाभार्थी निवडीची कार्यपध्दती :-

- लाभार्थी कडून अर्ज स्विकारण्यासाठी संगणक आज्ञावली (Software) विकसीत करणे. प्रत्येक वर्षी लाभार्थी निवडीसाठी वृत्तपत्रामध्ये जाहिरात देऊन गट विकास अधिकाऱ्यांनी विहित नमुन्यात अर्ज ऑनलाईन स्विकारणे.
- ग्रामसभेने शिफारस केलेल्या इच्छूक शेतकऱ्यांनी ऑनलाईन अर्ज/प्रस्ताव गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांचेकडे करून प्रस्तावाची मुळ प्रत आवश्यक कागदपत्रांसह कृषि अधिकारी (विघयो),पंचायत समिती यांचेकडे स्वहस्ते जमा करावी.
- शेतकऱ्यांनी अर्जासोबत अर्जदाराचे छायाचित्र, जात प्रमाणपत्राची प्रत, ७/१२ व ८-अ उतारा, उत्पन्नाचा दाखला, आधार कार्डाची प्रत, बॅंकेच्या पास-बुकाची प्रत इ.सादर करणे आवश्यक.
- कृषि अधिकारी (विघयो) यांनी प्रस्तावाची छाननी व क्षेत्रीय पाहणी करून पात्र प्रस्तावाची यादी ग.वि.अ.यांचे मार्फत जिल्हास्तरीय समितीकडे मंजूरीसाठी पाठवावी.
- मा.अति.मु.का.अ.यांचे अध्यक्षतेखालील समितीव्दारे पात्र लाभार्थ्यांची निवड करणेची आहे, जर लक्षांकापेक्षा जास्त प्रस्ताव आल्यास जिल्हा परिषद स्तरावर प्राप्त परिपुर्ण अर्जातून लॉटरी पध्दतीने लाभार्थी निवड करावी.

➢ घटक निहाय सविस्तर सुचना

● नविन विहीर

१. लाभार्थीने यापुर्वी केंद्र/राज्य/जिल्हा परिषद निधीतून नवीन सिंचन विहीरीचा लाभ घेतलेला नसावा.तसेच यापुर्वी शासकीय योजनेतून घेतलेल्या व अर्धवट राहीलेल्या अपुर्ण विहीरीचे काम करण्यास या योजनेचा लाभ घेता येणार नाही.

२. प्रस्तावित विहीर पुर्वीपासून अस्तित्वात असलेल्या विहीरीपासून ५०० फुटापेक्षा जास्त अंतरावर असावी.

३. लाभार्थीच्या ७/१२ वर तसेच प्रत्यक्षात विहीर असल्यास त्याची योजनेसाठी निवड करता येणार नाही.

४. लाभधारकाकडे तलाठी यांच्या स्वाक्षरीचा एकूण क्षेत्राचा दाखला आवश्यक.

५. भूजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणेकडून पाणी उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र वरिष्ठ भु-वैज्ञानिक यांचेकडील आवश्यक.

६. जीएसडीए च्या व्याखेनुसार समीक्रिटीकल/क्रीटीकल/ओव्हर एक्सप्लॉटेड क्षेत्रामध्ये नवीन विहीर घेता येणार नाही.

७. अंदाजपत्रकासा तांत्रिक मंजूरी देणे व काम पुर्णत्वाचे दाखले देणेची जबाबदारी उप अभियंता (ल.पा.) यांची राहील.

८. नवीन विहीर पॅकेजचा लाभ घेणाऱ्या लाभार्थींना इतर पॅकेजचा लाभ अनुज्ञेय रहाणार नाही.

९. अंदाजपत्रकाप्रमाणे काम भौतिक दृष्टया पुर्ण झाल्यास अथवा अंदाजपत्रकाप्रमाणे विहीत केलेल्या खोलीपेक्षा अगोदरच ०.४० हेक्टर क्षेत्राच्या सिंचनासाठी आवश्यक पाणी उपलब्ध झाल्यास व विहीर सुरक्षित स्थीतीत आहे याची खात्री पटल्यास लाभार्थीचे संमत्तीने काम पुर्णत्वाचे दाखले निर्गमित करता येतील.

१०.अंदाजपत्रकाप्रमाणे मंजूर रक्कम खर्च झाल्यास मात्र बांधकाम प्रलंबीत राहील्यास पुर्णत्वाचा दाखला देता येणार नाही.अशावेळी काम पुर्णत्वाचा दाखला निर्गमित करण्यात येऊ नये.

११.कामाच्या शेवटच्या हप्त्याचे अनुदान पुर्णत्वाचा दाखला,विहीरीचे लाभार्थीसह (Geo tagged) फोटो व मुल्यांकन सादर केल्याशिवाय देय राहणार नाही.
१२.लाभार्थीची निवड होऊन कार्यारंभ आदेश दिल्यानंतर ३० दिवसांचे आत विहीरीचे काम सुरू करणे व विहित मुदतीत पुर्ण करणे बंधनकारक आहे.
१३.दर १५ दिवसांनी विहीरीच्या कामाचा आढावा घेवून कामाचे अनुदान लाभार्थीचे बँक खात्यात जमा करण्यात यावे.

● जुनी विहीर दुरूस्ती

१. लाभार्थीचे ७/१२ वर विहीरीची नोंद असावी.
२. अंदाजपत्रकानुसार काम विहीत मुदतीत पुर्ण करणे बंधनकारक असून अंदाज पत्रका पेक्षा जास्त रक्कम लागल्यास सदरचा खर्च लाभार्थीने स्वतः करणेचा आहे.
३. काम वेळेत पुर्ण करण्यासाठी लाभार्थीकडून बंधपत्र घेण्यात यावे.

● इनवेल बोअरींग

१. लाभार्थीने इनवेल बोअरींगची मागणी केल्यास त्यास २०,०००/- चे मर्यादेत अनुदान अनुज्ञेय राहील.
२. खर्चाचे अंदाजपत्रक व तांत्रिक निकषानुसार ठिकाणाची योग्यता भुजल सर्वेक्षण यंत्रणेकडून प्राप्त करून घ्यावे.

● पंपसंच

१. लाभार्थीस कृषि विकास अधिकारी यांनी पंपसंच खरेदीसाठी पुर्वसंमत्ती देणेची असून लाभार्थीनी एक महीन्याच्या कालावधीपर्यंत पंपसंचाची खरेदी करणे बंधनकारक आहे अन्यथा पुर्वसंमत्ती रद्द करण्यात येईल.
२. केंद्र व राज्य शासनाच्या अधिकृत सक्षम संस्थांनी पंपसंचाचे रितसर तपासणी करून ते बीआयएस अथवा अन्य सक्षम संस्थांनी निश्चित केलेल्या प्रमाणकानुसार असल्याचे प्रमाणित केले असेल त्याच पंपसंचाची खरेदी शेतकऱ्याने बाजारातील अधिकृत विक्रेत्याकडून स्वतःचे आधार संलग्न बँक खात्यातून इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीने/धनादेश/धनाकर्ष व्दारे विक्रेत्यास रक्कम आदा करून करणे बंधनकारक राहील.
३. पंपसंचाची खरेदीचे देयक पंचायत समितीस प्राप्त झाल्यानंतर व मोका तपासणी झाल्यानंतर अनुदान लाभार्थीचे आधार संलग्न बँक खात्यात जमा केले जाईल.

● वीज जोडणी आकार

१. लाभार्थीने विद्यूत वितरण कंपनीकडे कोटेशन भरल्याची पावती सादर केल्यानुसार खातरजमा करून लाभार्थीचे बँक खात्यात अनुदान जमा केले जाईल.

● शेततळ्याचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण

१. मागेल त्याला शेततळे योजने अंतर्गत ज्यांनी शेततळे काढले असेल अशा लाभार्थीस अनुदान देय राहील.
२. कृषि अधिकारी (विघयो) यांनी क्षेत्रीय पाहणी करून शेततळ्याचे आकारमानानुसार आवश्यक प्लॅस्टिक कागदाचे क्षेत्रफळ व त्याचे अंदाजपत्रक निश्चित करावे.
३. लाभार्थीने अंदाजपत्रकानुसार ३० दिवसांचे आत शेततळ्याचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण पुर्ण करणेचे आहे.

४. सदर प्लॅस्टीक अस्तरीकरणासाठीचे परिमाण राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार देय राहील.
५. प्लॅस्टीक फिल्म ५०० मायक्रॉन रिइनफोर्सड एचडीपीई जीओ मेंबरेन फिल्म आयएस:१५३५१:२०१५ टाईप २ या दर्जासाठी फिल्मचा पुरवठा दर रू.७०/- प्रति चौ.मी. आणि फिल्म बसविण्यासाठी रू.१८/- प्रति चौ.मी. असा एकूण रू.९५/- प्रति चौ.मी. निश्चित करण्यात आला आहे. यानुसार प्रत्यक्ष खर्च किंवा रू.१,००,०००/- यापैकी जी रक्कम कमी असेल त्या मर्यादेत अनुदान अनुज्ञेय राहील.

• सुक्ष्म सिंचन संच

१. सुक्ष्म सिंचनासाठी देण्यात येणारे अनुदान प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजने अंतर्गत अ.जा./ नवबौध्द शेतकऱ्यांना सुक्ष्म सिंचनासाठी देण्यात येणाऱ्या अनुदानास पुरक अनुदान म्हणून देण्यात येईल. सदर पुरक अनुदानाची मर्यादा एकूण खर्चाच्या ९० टक्के पर्यंत अथवा रू.५०,०००/- ठीबकसाठी तर रू.२५,०००/- तुषार संचासाठी यापैकी कमी असेल ते अनुदान देय राहील.
२. जे लाभार्थी प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजने अंतर्गत अर्ज करतील त्यांना उर्वरीत पुरक अनुदान डॉ.बा.आं.कृ.स्वा.योजनेमधून दिले जाईल.
३. जे लाभार्थी थेट डॉ.बा.आं.कृ.स्वा.योजनेमधून अनुदान घेण्यास इच्छूक असतील त्यांना वरील मर्यादेत अनुदान देय राहील.

➢ योजनेंतर्गत लाभार्थींनी ऑनलाईन अर्ज भरणे :-

- डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावलंबन योजना राबविण्यासाठी शासनाने संगणक आज्ञावली कृषि विभागाच्या krishi.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून दिली आहे.
- इच्छूक व पात्र लाभार्थ्यांनी सदर संकेतस्थळावर आपला अर्ज ऑनलाईन भरणेचा आहे तसेच त्यासोबत आवश्यक कागदपत्रे देखील अर्जासोबत ऑनलाईन अपलोड करणेची आहेत.(अपलोड करणेची कागदपत्रे - स्वतःच्या स्वाक्षरीसह भरलेले अर्जाची स्कॅन कॉपी, बॅंकेच्या पास बुकाची स्कॅन कॉपी, शेतीचा ७/१२ उतारा, शेतीचा ८/अ उतारा, जातीचा दाखला, उत्पन्नाचा दाखला/दा.रे.खालील असले बाबत दाखला)
- सदर अर्ज संकेतस्थळावर भरणेसाठी ऑनलाईन पेमेंटपोटी लाभार्थींना रक्कम रूपये २३.६०/- इतका खर्च स्वतः करणेचा आहे.

लाभार्थींनी अर्ज संकेतस्थळावर भरल्यानंतर त्याची प्रिंट काढून सदरची प्रत आपले कार्यक्षेत्राशी संबंधित असणाऱ्या पंचायत समिती कार्यालयास जमा करणेची आहे.

४)गुण नियंत्रण योजना :-

उद्येश :-

शेतकऱ्यांना दर्जेदार व गुणवत्तायुक्त कृषि निविष्ठांची उपलब्धता करून देणे,कृषि निविष्ठा विक्री केंद्रास,भाजीपाला रोपवाटीका तसेच हाऊस होल्ड पेस्ट कंट्रोल साठी किटकनाशके विक्री परवाना देणेसाठी कृषि विकास अधिकारी,जिल्हा परिषद यांना परवानादाता अधिकारी घोषित केलेले आहे. कृषि निविष्ठांची गुणवत्ता व दर्जा तपासणे,भेसळीला आळा घालणे,शेतकऱ्यांची खते/बियाणे/किटकनाशके यांचे बाबत फसवणूक होऊ नये तसेच कृषि निविष्ठांचा काळाबाजार होऊ नये यासाठी जिल्हयात राज्य शासनाचा कृषि विभाग व जिल्हा परिषदेचा कृषि विभाग या यंत्रणेच्या अधिनस्त जिल्हा,उपविभाग व तालुका स्तरावर गुणनियंत्रण निरीक्षक कार्यरत आहेत. खालील अधिकारी यांना गुणनियंत्रण कामकाजासाठी गुणनियंत्रण निरीक्षक म्हणून घोषित केलेले आहे.

❖ **कृषि पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्सव्यवसाय विभाग यांचेकडील दि. २४ नोव्हेंबर २०१७**

नुसार राज्य शासनाने कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद यांचे ऐवजी जिल्ह्याच्या ठिकाणी प्रमुख म्हणुन कार्यरत असलले जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना जिल्हास्तरीय किटकनाशक परवाना अधिकारी म्हणुन प्राधिकृत करण्यात आलेले आहे.

❖ **कृषि पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्सव्यवसाय विभाग यांचेकडील दि. ६ जानेवारी २०१८ नुसार राज्य शासनाने कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद यांचे ऐवजी जिल्ह्याच्या ठिकाणी प्रमुख म्हणुन कार्यरत असलले जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना जिल्हास्तरीय बियाणे परवाना अधिकारी म्हणुन प्राधिकृत करण्यात आलेले आहे.**

राज्य शासनाचा कृषि विभाग		**जिल्हा परिषदेचा कृषि विभाग**
जिल्हास्तर	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, जिल्हा गुणनियंत्रण निरीक्षक (पुर्णवेळ)	कृषि विकास अधिकारी, मोहीम अधिकारी, जिल्हा कृषि अधिकारी (सामान्य)
उपविभागस्तर	उपविभागीय कृषि अधिकारी, तंत्र अधिकारी	---
तालुकास्तर	तालुका कृषि अधिकारी	पंचायत समिती कडील जेष्ठतम कृषि पदवीधारक कृषि अधिकारी

खते, बियाणे व किटकनाशक परवाना बाबतची :- चेकलिस्ट

१. Online Application Form.(www.mahaagriiqc.gov.in) (खत नविन व नुतनीकरणासाठी फॉर्म-“A1“, बियाणे नविनसाठी-फॉर्म “A“ व नुतनीकरणासाठी-फॉर्म “C“ किटकनाशक नविनसाठी-फॉर्म “VI“ व नुतनीकरणासाठी-फॉर्म “VII“) पुर्ण भरलेला.

२.परवाना फी चलन (www.gras.mahakosh.gov.in/echallan).

३.वजन काटा पावती.

४.शेती अधिकारी यांचा जागा पाहणी दाखला (FORMA –IV) मध्ये आवश्यक.

५.वस्तुअधिनियमाखाली शिक्षा झाली नाही याबाबतचा दाखला.

६.जागेचा नकाशा (नकाशामध्ये गावातील शाळा, मंदिर, ग्रामपंचायत, इत्यादी महत्वाचे ठिकाणापैकी एका ठिकाण त्यामध्ये दिसावे.)

७. ग्रामपंचायत/नगरपालीका नाहरकत प्रमाणपत्र (सरपंच व प्रशासकीय अधिकारी यांच्या दोघांचाही स्वाक्षरीसह)

८.जागेचा उतारा ग्रामीण भागासाठी ग्रामपंचायत नमुना नंबर ८ व शहरी भागासाठी नगरपालीका उतारा अ जोडून दयावा.

९.जागा भाडयाची असल्यास मुळ मालकाचे १००/- च्या स्टॅप पेपरवर लेखी आवश्यक (तहसीलदारासमोर केलेले अफीडेटिव/नोटरी आवश्यक)

१०. उगमप्रमाणपत्र दिनांक, डीलरचे नाव, परवाना नंबर व अंतीम मुदत, परवानाधारकाची स्वाक्षरी, व मुदतीत असलेली.

११. सहकारी संस्था असलेस संस्थेचा ठराव व सहाय्यक निबंधक यांचे शिफारस पत्र.

१२. परवानाधारकाचे पॅनकार्ड/आधारकार्ड ची झेरॉक्स प्रत.

१३. नविन परवाना असल्यास परवाना धारकाचे १००/- च्या स्टॅप पेपरवर हमीपत्र आवश्यक.

१४.परवाना नुतनीकरण असल्यास या कार्यालयामार्फत देण्यात आलेल्या परवान्याची झेरॉक्स प्रत.

१५. खत व बियाणे परवाना नुतनीकरणासाठी मागील ३ वर्षाची व किटकनाशकासाठी मागील २ वर्षाची उलाढाल आवश्यक.

१६. किटकनाशके व खत उत्पादन,विक्री साठवणुक प्रदर्शन यासाठी परवाना घेण्यासाठी केंद्रशासनाने दि. ०५/११/२०१५ मध्ये आवश्यक शैक्षणिक अर्हता निश्चित केली असून बंधनकारक राहिल. त्याचा गोषवारा खालीलप्रमाणे..

किटकनाशके व खत उत्पादन,विक्री,साठवणूक,प्रदर्शन साठी परवाना घेण्यासाठी आवश्यक शैक्षणिक अर्हता

अ.क्र.	किटकनाशक परवाना प्रकाराचा तपशिल	केंद्र शासनाचे दि.५/११/२०१५ चे किटकनाशक अधिसुचने नुसार आवश्यक शैक्षणिक अर्हता
१	टेक्नीकल ग्रेड असलेल्या किटकनाशकाचे उत्पादन करणे.	अर्ज करणाऱ्या व्यक्तीकडे किंवा त्याने नेमणूक केलेल्या कर्मचाऱ्याकडे रसायनशास्त्राच्या स्नातकोत्तर पदवीसह पी.एच.डी. किंवा अभियांत्रिकी रसायनशास्त्राची पदवी आवश्यक आहे.
२	किटकनाशकाचे फॉर्म्युलेशन उत्पादन करणे	अर्जदार कृषि रसायनशास्त्राचा पदवीधर असावा.
३	किटकनाशकांची विक्री,साठवणूक किंवा प्रदर्शीत करणे,वितरीत करणे	अर्जदार व्यक्ती किंवा नेमणूक केलेल्या कर्मचाऱ्याकडे कृषि किंवा जैव रसायनशास्त्र किंवा बायोटेक्नॉलॉजी किंवा लाईफ सायन्स किंवा रसायनशास्त्र किंवा वनस्पतीशास्त्र किंवा प्राणिशास्त्र या विषयाची पदवी असावी.
	टिप : तथापी दि.५/११/२०१५ चे अधिसुचने पुर्वी उत्पादन परवाना असणाऱ्या व्यक्तीने दि.५/११/१५ पासून पुढील २ वर्षाच्या कालावधीत लागू असलेली शैक्षणिक अर्हता मिळविणे आवश्यक आहे.	
अ.क्र.	खत परवाना प्रकाराचा तपशिल	केंद्र शासनाचे दि.१०/१०/२०१५ चे खताबाबत अधिसुचने नुसार आवश्यक शैक्षणिक अर्हता
१	खत विक्री करणे,साठवणूक करणे,वितरण करणे	मान्यताप्राप्त विद्यापीठ किंवा संस्थेची बी.एस.सी.(कृषि) पदवी किंवा
		मान्यताप्राप्त विद्यापीठ किंवा संस्थेची बी.एस.सी.(रसायनशास्त्र) पदवी किंवा
		मान्यताप्राप्त विद्यापीठ किंवा संस्थेची कृषिशास्त्र विषयातील पदवीका किंवा
		कृषि निविष्ठा विषयक कमीत कमी ६ महीन्यांचा किंवा National Institute of Agricultural Extension Manangement **(MANAGE),**National Istitute of Plant Health Manangement **(NIPHM)** शासन मान्यताप्राप्त संस्थेचा अभ्यासक्रमाचे प्रमाणपत्र.
	टिपः- नोदणीकृत कृषि सहकारी संस्था आणि राज्य पणन महासंघ यांना वरील अटी लागू नाहीत परंतू वरील शैक्षणिक अर्हता प्राप्त व्यक्तीची नेमणूक करणे आवश्यक आहे.	
	टिपः- दि.१०/१०/२०१५ रोजीच्या अधिसुचनेपुर्वी ज्या खत विक्रेत्यांना विक्रीप्राधिकारपत्र वितरीत केलेले आहे त्या अर्जदारास वरील अटी व शर्तींचे बंधन विक्रीप्राधिकारपत्राच्या नुतनीकरणावेळेस असणार नाही.	

कृषि निविष्ठा परवाना फी व मुदत नविन व नुतनीकरणासाठी :-

निविष्ठा	नविन (रु)	नुतनीकरण (रु)	लेट फी कालावधी	लेट फी (रु)
खत(किरकोळ)	४५०	४५०	१ महिनापर्यत	६०
खत(होलसेल)	२२५०	२२५०	१ महिनापर्यत	७५
बियाणे	१०००	५००	१ महिनापर्यत	५००
किटकनाशक	३००	३००	१ महिनापर्यत	३०
			२ महिनापर्यत	६०
			३ महिनापर्यत	९०
पेस्ट कंट्रोल	३००	३००	१ महिनापर्यत	३०
			२ महिनापर्यत	६०
			३ महिनापर्यत	९०

कृषि निविष्ठा गुणवत्तेच्या तक्रारी बाबत

➢ बियाणे/खते/किटकनाशके तालुका स्तरीय तक्रार निवारण समितीची रचाना बियाणे

अ.क्रं	समितीचे सदस्य	समितीतील हुद्दा
१.	उप विभागीय कृषि अधिकारी	अध्यक्ष
२.	तालुका कृषि अधिकारी (संबंधित तालुका)	सदस्य
३.	कृषि विद्यापिठ/कृषिसंशोधन केंद्र/कृषि विज्ञान केंद्र प्रतिनिधी	सदस्य
४.	महाबिज प्रतिनिधी	सदस्य
५.	कृषि अधिकारी पंचायत समिती(संबंधित तालुका)	सदस्य सचिव

➢ तक्रारी नंतर करावयाची कार्यवाही

➢ शेतक-यांची तक्रार तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडे करावी. व अशी तक्रार प्राप्त होताच तसे उप विभागीय कृषि अधिकारी यांना तात्काळ कळवावे.

➢ उ. वि. कृ. अ. यांनी ७ दिवसांचे आंत क्षेत्रीय भेट आयोजीत करावी.

➢ अशा भेटीकरीता कंपनी प्रतिनिधी व विक्रेता यांना लेखी पत्राने उपस्थित राहणे बाबत कळवावे.

➢ शेतक-यांकडे खरेदीच्या पावत्या आहेत अशी खात्री करून विहीत प्रपत्रात पंचनामा करावा. व त्याती प्रत कंपनी प्रतिनिधी व विक्रेत्याला देण्यात यावी.

➢ तपासणी वेळी कंपनी प्रतिनिधी व तक्रारदार शेतक-याची साक्ष घेणे बंधनकारक असते.

➢ तक्रार असलेल्या बियाणे लॉटचा नमुना घेऊन तो अधिसुचित प्रयोगशाळेतुन तपासुन घ्यावा.

नविन रासायनिक खते, बियाणे, किटकनाशक व पेस्ट कंट्रोल परवान्यासाठी ऑनलाईन ॲप्लीकेशन बाबतची माहिती

परवानाचे ऑनलाईन ॲप्लीकेशन करण्यासाठी प्रथम **www.mahaagriiqc.gov.in** या साईटवर जावे.

↓

नविन परवाना साठी **Dealer Licence** येथे क्लिक करावे.

↓

Dealer Licence येथे क्लिक केल्यानंतर

Apply Online

१. या विंडोवर License Type मध्ये Retail Delar (ADO District Level) क्लिक करुन.

२. त्यानंतर Authority मध्ये Satara Select करुन Submit या बटनावर क्लिक करावे.

↓

Apply Online

१. या विंडोवर परवाना फी बाबतचा तपशील पाहुन Submit या बटनावर क्लिक करावे.

↓

Application for New Insecticide Dealer (Selling) license

१. नविन परवाना असल्याने New Comer मध्ये Yes करावे.

२. त्यानंतर Company Information (Ex. Privat, Co Operative) आवश्यक त्या ठिकाणी क्लिक करावे

३. तसेच Purpose of license (Ex. Agriculture, House Hold, Pest Control) मध्ये योग्य त्या ठिकाणी क्लिक करावे.

४. त्यानंतर Name मध्ये दुकानाचे नाव टाईप करावे.

५. Address box मध्ये FORMA –IV मधील मिळकत नंबर टाकावा. आवश्यक त्या ठिकाणी दुकानाचा Address, Phone No., Mobile No., Email Id, Vat No., Tan No., Pan No., नमुद करावे.

६. तद्नंतर प्रोप्रायटर बद्दलची माहिती (पुर्ण नाव, वय, शिक्षण, हुद्दा, पॅनकार्ड नंबर, आधार कार्ड नंबर, प्रोप्रायटरचा पत्ता सर्व नमुद करावे)

७. पुर्ण माहिती भरल्यानंतर युजर नेम व पासवर्ड नव्याने तयार करावा.

८. I Accept terms and conditions या key वर क्लिक करुन शेवटी Security Code टाकावा व ही विंडो Submit करावी.

↓

Place of Business (SALES)

१. जर *Application for New Insecticide Dealer (Selling) license* हया विंडो मधील ऑफीस ॲड्रेस व सेल्स ॲड्रेस सारखाच असेल तर Same as registered office Address येथे क्लिक करावे अन्यथा.

२. New Address या वर क्लिक करुन त्यामधील विचारलेली पुर्ण माहिती भरावी व सदरची विंडो Submit करावी.

↓

Place of Business (STORAGE)

१. जर Application for New Insecticide Dealer (Selling) license हया विंडो मधील ऑफीस ॲड्रेस व गोडावुन ॲड्रेस सारखाच असेल तर Same as registered office Address येथे क्लिक करावे किंवा विक्रीचा पत्ता आणि गोडावुनचा पत्ता एकच असल्यास Sales Address वर क्लिक करावे. यापेक्षा जर गोडावुनचा पत्ता वेगळा असल्यास.

२. New Address या वर क्लिक करुन त्यामधील विचारलेली पुर्ण माहिती भरावी व सदरची विंडो Submit करावी.

↓

Datails of Responsible Persons

१. जर Application for license हया विंडो मधील Proprietor Information आणि Responsible Persons हे दोघेही एकच असल्यास Is same as Applicant Details या वर क्लिक करावे.

२. Responsible Persons हे दुसरी व्यक्ती असल्यास New Details या वर क्लिक करावे.

३. Responsible person Residential Address मध्ये Firm, Applicant, Office यापैकी जो पत्ता असेल त्यावर क्तिल करावे. अन्यथा पत्ता जर नविन असेल तर New Details या वर क्लिक करुन सदरची विंडो Submit करावी.

↓

Datails of Responsible Persons

१. जर संबधीत निविष्ठाचे आपणाकडे या व्यतिरीक्त परवाने असल्यास त्या विंडो मध्ये Yes वर क्लिक करुन त्या परवानाची माहिती त्यामध्ये समाविष्ठ करावी.

↓

Source of Supply Insectiside Form

१. यामध्ये उगमप्रमाणपत्राची माहिती भरावी. त्यात प्रथम उत्पादित कंपनीचे नाव, त्या कंपनीचा उत्पादनाचा परवाना क्रंमाक नमुद करावा.

२. त्यानंतर डिलर संबधीची माहिती भरावी. त्यामध्ये डिलरचे नाव व संबधीत डिलरचा परवाना क्रंमाकाचा समावेश करावा.

३. जर परवानात एकच उगमप्रमाणपत्र असल्यास सदरची विंडो Submit करावी. एकपेक्षा जास्त उगमप्रमाणपत्र असल्यास Do you want to add more Source of supply येथील Yes वर क्लिक करुन त्या परवानात जास्त उगमप्रमाणपत्र समाविष्ठ करुन सदरची विंडो Submit करावी.

Online Payment Form Entry

१. पेमेंट करतेवेळी www.gras.mahakosh.gov.in/echallan या साईटवर जावे.
२. साईटवर गेल्यानंतर पुढील प्रमाणे पेमेंट करावे.

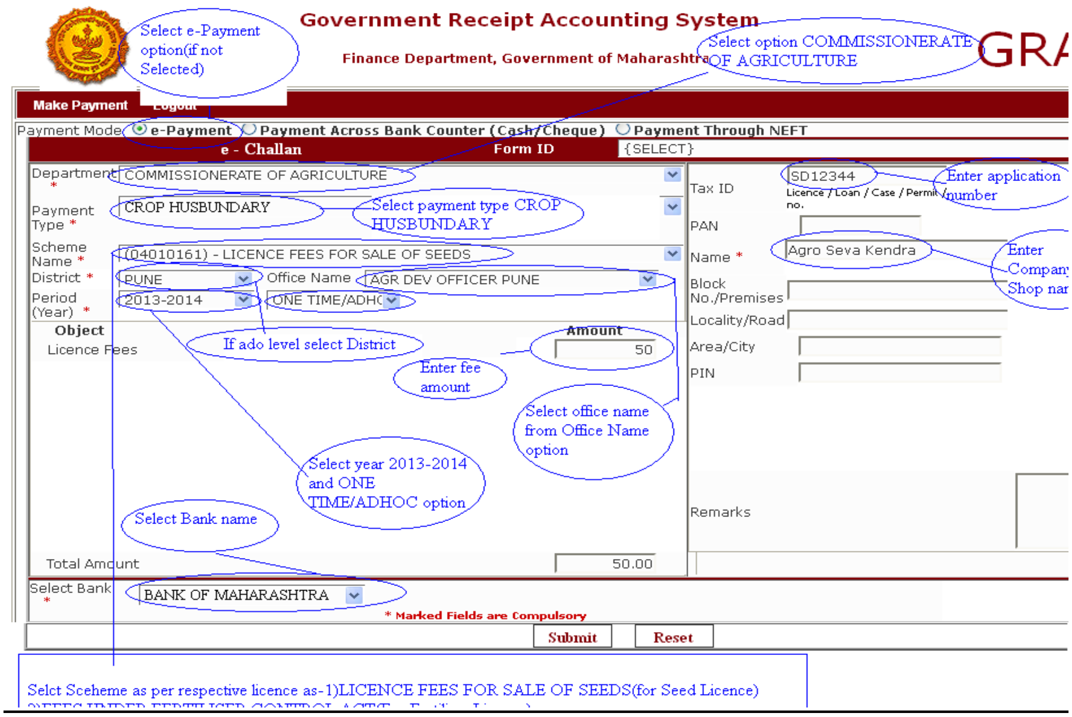

३. याप्रमाणे पेमेंट करावे व Procced Without Payment येथील मध्ये Yes वर क्लिक करुन त्या परवानाची माहिती त्यामध्ये समाविष्ठ करावी व सदरची विंडो Submit करावी.

↓

List of documents to be submitted with application

१. जे कागदपत्र परवानाच्या प्रस्तावा सोबत जोडलेले आहेत त्या कागदपत्राच्या समोर क्लिक करुन सदरची विंडो Submit करावी.

↓

Confirmation of Application Details

१. या विंडोमध्ये पुर्ण माहिती चेक करण्यासाठी दिसून येईल. त्यामध्ये काही चुक किंवा माहिती अपुर्ण असल्यास या विंडोमधुन त्याची दुरुस्ती करावी व सदरची विंडो Confirm करावी.

↓

Online Integrated Licence Management System

१. या विंडो मधील Click here to Genrate application forms यावर क्लिक करुन Application forms ची प्रिंट काढावी.

टिप :- **सातारा जिल्हातील खते, बियाणे व किटकनाशक परवानाधारकाची माहिती https://mahaagriiqc.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.**

➢ खरीप हंगाम सन २०१७ सनियंत्रणासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापन करणेबाबत...

अ.क्रं.	अधिका-याचे नांव	हुद्दा	पथकातील हुद्दा	दुरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	श्री.जे.पी.शिंदे	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी सातारा	अध्यक्ष	०२१६२/२३४१८६ ९४२३०३२९९६
२	डॉ.सी.जी.बागल	कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९८२२४३८५४८
३	श्री.जी.बी.काळे	कृषि उपसंचालक, जि.अ.कृ.अ.कार्यालय सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९४२०४८७२०१
४	श्री.बी.जे.शेळके	मोहिम अधिकारी, जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य सचिव	०२१६२/२३४१८६ ९४२३९६४००५
५	श्री.आर.एस.शेळके	जिल्हा गुणवत्ता नियंत्रण निरिक्षक, सातारा	सदस्य	०२१६२/२३३८३६ ७५८८३८४६३९

➢ खरीप हंगाम सन २०१७ निविष्ठा पुरवठा/गुणनियंत्रण संदर्भात जिल्हास्तरीय भरारी पथक स्थापन करणेबाबत...

अ.क्रं.	अधिका-याचे नांव	हुद्दा	पथकातील हुद्दा	दुरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	डॉ.सी.जी.बागल	कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद सातारा	पथक प्रमुख	०२१६२/२३४१८६ ९८२२४३८५४८
२	श्री.बी.जे.शेळके	मोहिम अधिकारी, जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य सचिव	०२१६२/२३४१८६ ९४२३९६४००५
३	श्री.पी.व्ही.पवार	जिल्हा कृषि अधिकारी जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९४२३०३३९३९
४	श्री.आर.एस.शेळके	जिल्हा गुणवत्ता नियंत्रण निरिक्षक, सातारा	सदस्य	०२१६२/२३३८३६ ७५८८३८४६३९
५	श्री.नरेंद्र सिंग	सहाय्यक नियंत्रक वैधमानशास्त्र सातारा	सदस्य	०२१६२/२३२१४३ ९४२०६६०४३०

➢ जिल्हा स्तरावर गुणनियंत्रण कक्ष स्थापन करणेबाबत

अ.क्रं.	अधिका-याचे नांव	हुद्दा	पथकातील हुद्दा	दुरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	श्री.बी.जे.शेळके	मोहिम अधिकारी, जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य सचिव	०२१६२/२३४१८६ ९४२३९६४००५
२	श्री.पी.व्ही.पवार	जिल्हा कृषि अधिकारी जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९४२३०३३९३९
३	श्री.आर.एस.शेळके	जिल्हा गुणवत्ता नियंत्रण निरिक्षक, सातारा	सदस्य	०२१६२/२३३८३६ ७५८८३८४६३९
४	श्री.ए.बी.लोखंडे	कनिष्ठ सहाय्यक कृषि विभाग, जि.प.सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९४२२०३९३४२

➢ जिल्हा स्तरावर निविष्ठा उपलब्धता व तक्रार निवारण कक्ष स्थापन करणेबाबत...

अ.क्रं.	अधिका-याचे नांव	हुद्दा	पथकातील हुद्दा	दुरध्वनी/भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	श्री.बी.जे.शेळके	मोहिम अधिकारी, जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य सचिव	०२१६२/२३४१८६ ९४२३९६४००५
२	श्री.पी.व्ही.पवार	जिल्हा कृषि अधिकारी जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९४२३०३३९३९
३	श्री.ए.बी.काळे	सहाय्यक जिल्हा कृषि अधिकारी जिल्हा परिषद सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९४२३८६१६४७
४	श्री.ए.बी.लोखंडे	कनिष्ठ सहाय्यक कृषि विभाग, जि.प.सातारा	सदस्य	०२१६२/२३४१८६ ९४२२०३९३४२

५) पिकस्पर्धा :-

उद्येश :- कृषि उत्पादन करताना शेतकऱ्यांमध्ये जास्तीत जास्त चुरस निर्माण होऊन कृषि उत्पादनात वाढ करणेसाठी सन १९५९-६० पासून राज्यात पिकस्पर्धांचे आयोजन करण्यात येत आहे.

योजनेमध्ये सहभागासाठी अटी व शर्ती :-

- शेतकऱ्याचे स्वतःचे नांवे शेतजमिन आवश्यक व सदरची शेतजमिन स्वतः कसत असणे आवश्यक.
- कोणत्याही पातळीवरील स्पर्धेमध्ये ज्या स्पर्धकास भाग घेऊन बक्षिस मिळालेले नसेल अथवा ज्यांनी स्पर्धेतून रीतसर माघार असेल तर त्यांना पुन्हा त्याच पातळीवर त्याच हंगामासाठी त्याच पिकासाठी बक्षिस मिळेपर्यंत भाग घेता येतो.
- ज्या स्पर्धकाने स्पर्धेत २ रा किंवा ३ रा क्रमांकाने बक्षिस मिळविले असेल अशा स्पर्धकास पुन्हा त्याच पिकाचे स्पर्धेसाठी रीतसर भाग घेता येईल.
- सतत दोन वर्षे पुरेशा प्रमाणात अर्ज प्राप्त न झाल्यास स्पर्धा होऊ न शकल्यास अशावेळी स्पर्धेसाठी अर्ज करून सहभाग घेतलेल्या स्पर्धकास ती पातळी वगळून त्यापुढील पातळीवरील स्पर्धेसाठी सहभाग घेऊ शकेल.
- एकाच वेळी एकाच पिकासाठी दोन वेगवेळया पातळीवरील स्पर्धेमध्ये भाग घेता येणार नाही.
- स्पर्धकाचे वारसदारास स्पर्धेसाठी आवश्यक असणारी पात्रता ही वारसा हक्काने प्राप्त होऊ शकणार नाही.
- स्पर्धा पुर्ण होणेसाठी त्या स्पर्धेमधील किमान ६ स्पर्धकांच्या पिकांची कापणी होणे आवश्यक आहे.

❖ पिक स्पर्धसाठी प्रवेश शुल्क

अ.क्र	पातळी	रुपये
१.	पंचायत समिती पातळी	२०/-
२.	जिल्हा परिषद पातळी	४०/-
३.	राज्य पातळी	६०/-

➢ विविध पातळीवरील बक्षिसाची रक्कम

पातळी	१ ला क्रमांक	२ रा क्रमांक	३ रा क्रमांक
तालुका पातळी	रू.२५००/-	रू.१५००/-	रू.१०००/-
जिल्हा पातळी	रू.५०००/-	रू.३०००/-	रू.२०००/-
राज्य पातळी	रू.१००००/-	रू.७०००/-	रू.५०००/-

निरनिराळ्या पातळीवरील पिक स्पर्धा आयोजन व परीक्षण समिती रचना :-

अ)पंचायत समिती पातळी :-

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१	पंचायत समितीचे सभापती	अध्यक्ष
२	पंचायत समितीचे उपसभापती	सदस्य
३	गट विकास अधिकारी	सदस्य
४	तालुका कृषि अधिकारी	सदस्य सचिव
५	कृषि अधिकारी,पंचायत समिती.	सदस्य
६	मंडल कृषि अधिकारी.	सदस्य
७	पंचायत समितीने तालुक्यातील प्रगतशील शेतकऱ्यामधून नियुक्त केलेला एक प्रगतशील शेतकरी (ही निवड दोन वर्षांनी करावी.)	सदस्य

ब)जिल्हा परिषद पातळी :-

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१	जिल्हा परिषद अध्यक्ष	अध्यक्ष
२	मुख्य कार्यकारी अधिकारी	सदस्य
३	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	सदस्य
४	कृषि विकास अधिकारी	सदस्य सचिव
५	जिल्हा परिषदेच्या कृषि समितीने जिल्हयातील प्रगतशील शेतक-यातून नियुक्त केलेला एक प्रगतशील शेतकरी (ही निवड दोन वर्षांनी करावी.)	सदस्य

क) राज्य पातळी :-

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१	विभागीय आयुक्त	अध्यक्ष
२	विभागीय कृषि सह संचालक	सदस्य सचिव
३	विभागातील जेष्ठ जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य
४	कृषि विकास अधिकारी (संबधीत जिल्हयाचे)	सदस्य
५	प्रगतशील शेतक-यापैकी दोन प्रतिनिधी.	सदस्य

६) कृषि पुरस्कार :-

उद्येश :-

शेती मध्ये उल्लेखनिय काम करणाऱ्या शेतकऱ्यांना बहूमान मिळावा या उद्देशाने शासनामार्फत डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न पुरस्कार,वसंतराव नाईक कृषि भूषण पुरस्कार, कृषिभूषण सेंद्रीय शेती पुरस्कार,वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ शेतकरी पुरस्कार, उद्यान पंडीत पुरस्कार तसेच महीला शेतकऱ्यांना जिजामाता कृषिभूषण पुरस्कार व कृषि क्षेत्रातील पत्रकारीतेकरीता वसंतराव नाईक शेतीमित्र पुरस्कार इत्यादी पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येते.

कृषि पुरस्काराचे प्रकार:-
१.वसंतराव नाईक कृषि भूषण पुरस्कार
२.वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ पुरस्कार
३.वसंतराव नाईक कृषि मित्र पुरस्कार
४.जिजामाता कृषि भूषण पुरस्कार
५.डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न पुरस्कार
६.डॉ.जे.के.बसू सेंद्रीय शेती पुरस्कार

१. वसंतराव नाईक कृषि भूषण पुरस्कार परीक्षण व निरीक्षण समिती खालील प्रमाणे :-

➢ जिल्हास्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	अध्यक्ष
२.	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य
३.	प्रकल्प संचालक (आत्मा)	सदस्य
४.	कृषि विकास अधिकारी जि.प. सातारा	सचिव

➢ विभागस्तर समिती:-

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	विभागीय कृषि सह संचालक	अध्यक्ष
२.	विभागीय पशुसंवर्धन सह संचालक	सदस्य
३.	मुख्यालयाचे, जिल्हयाचे जिल्हा अधिक्षक कृषि विकास अधिकारी	सदस्य
४.	विभागीय पणन अधिकारी	सदस्य
५.	संबधित कृषि विद्यापिठाचे संचालक (विस्तार)	सदस्य
६.	वि.कृ.स.स. यांचे कार्यालयातील जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य सचिव

➢ आयुक्तलय स्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	आयुक्त (कृषि)	अध्यक्ष
२.	कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य
३.	कृषि संचालक (फलोत्पादन)	सदस्य
४.	कृषि संचालक (मृद संधारण)	सदस्य
५.	कृषि संचालक (आत्मा)	सदस्य
६.	कृषि संचालक (गुणनियंत्रण)	सदस्य
७.	व्यवस्थापकीय संचालक,महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ	सदस्य
८	संचालक महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद	सदस्य
९.	आयुक्त पशुसंवर्धन	सदस्य
१०.	संबधित कृषि सह संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य सचिव

निकष

१) कृषि क्षेत्रात संघटनात्मक कार्यकरणा-या व्यक्तीला किंवा गटाला किंवा संस्थेला पुरस्कार देणेत प्रास्तावीत करण्यात यावे.प्रास्तावीत गटाने किंवा संस्थेने केलेले कार्य संपूर्ण राज्याला दिशादर्शक असावे.

२) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना संबंधित शेतक-यांचे ई-मेल, वेबसाईट इत्यादी बाबींचा समावेश करुन त्याचे कार्य व कार्यक्षेत्र हा मुद्दा विचारात घेणेत यावा.

३) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना शेतक-यांचा आधारकार्ड नंबर व बँकेचा खाते क्रमांक यांसह त्यांची पाश्वभूमी, शिक्षण केलेले कार्य त्यामुळे इतर शेतक-यांना झालेला फायदा या तपशिलासह सबंधितांनी शासन/कृषि क्षेत्रात सहभाग असणे आवश्यक आहे.

४) शासकीय किंवा शासन अंगीकृत व सहकार संस्था(उदा.स्थानिक स्वराज्य संस्था, कृषि विद्यापिठे) यांच्या आस्थापनेवर काम करणारे किंवा सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही. तसेच केंदशासनाकडून किंवा राज्य शासनाकडून किंवा अंगीकृत संस्थेकडून कोणत्याही प्रकारचे नियमित मानधन घेणारी संस्था किंवा व्यक्ती पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही.

५) सबंधिताने पूर्वी घेतलेल्या पुरस्काराचा तपशील, तसेच कृषि विभागाकडून किंवा इतर विभागाकडून मिळालेल्या पुरस्काराचा तपशील प्रमाणपत्रासह सादर करणे आवश्यक आहे.

६) सबंधितानी जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांच्या स्वाक्षरीचा चारित्र्याचा दाखला मूळ प्रतीत सादर करणे आवश्यक आहे.

७) जिल्हास्तरीय समितीने प्रत्यक्ष कार्यक्षेत्रास भेट देवून संबंधिताने केलेल्या कार्याची खात्री करुन प्रस्ताव निकषाप्रमाणे योग्य असल्यासच प्रपत्रामध्ये शिफारशीसह अभिप्राय द्यावेत. यामध्ये सबंधित शेतक-यांनी कृषि विकास, विस्तार, सामुहिक कृषिपणन व्यवस्थापनासाठी प्रयत्न केले आहेत काय. याबाबत सविस्तर अभिप्राय असणे आवश्यक आहे.

८) वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ पुरस्कार प्राप्त शेतक-याबाबतच कृषि भूषण पुरस्कारासाठी प्रस्ताव सादर करावा.

९) शासनाकडून दिल्या जाणा-या दोन पुरस्कारामधील अंतर किमान ५ वर्षा इतके असावे.

१०) सबंधिताकडून ते शासन किंवा शासनअंगीकृत संस्थेमध्ये नोकरी करत नसलेबाबत रु. १००/- च्या स्टॅम्पवर प्रतिज्ञापत्र घेणेत यावे.

३. वसंतराव नाईक शेतीनिष्ठ पुरस्कार परीक्षण व निरीक्षण समिती खालील प्रमाणे:

➢ तालुकास्तरीय समिती –

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	सभापती पंचायत समिती	अध्यक्ष
२.	मंडल कृषि अधिकारी	सदस्य
३.	पशुधन अधिकारी	सदस्य
४.	कृषि अधिकारी पंचायत समिती	सदस्य
५	तालुका कृषि अधिकारी	सदस्य सचिव

➢ जिल्हास्तरीय निवड समिती-

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	जिल्हा कृषि विषयक समितीचे सभापती	अध्यक्ष
२.	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य
३.	प्रकल्प संचालक (आत्मा)	सदस्य
४.	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य
५.	कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद	सदस्य सचिव

➢ विभागीय स्तरावरील समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	विभागीय आयुक्त (महसूल)	अध्यक्ष
२.	विभागीय कृषि सहसंचालक	सदस्य
३.	विभागीय कृषि सहसंचालक (पशुसंवर्धन)	सदस्य
४.	अधिक्षक कृषि अधिकारी(वि.कृ.स.सं.यांचे कार्यालय	सदस्य सचिव

निकष

१)प्रस्तावासोबत सर्व कागदपत्रे जसे ७/१२, उतारा,जिल्हा पोलीस, अधिक्षक यांचेकडुन चारित्र्य निर्दोष दाखल्याची मुळप्रत इत्यादी सर्व कागदपत्रे असणे आवश्यक आहे. अन्यथा प्रस्ताव विचारात घेतला जाणार नाही. याची सर्वस्वी जबाबदारी जिल्हास्तरीय समितीची राहील.

२) एकापेक्षा जास्तवेळा शेतीनिष्ठ म्हणून शेतक-याची निवड केली जाणार नाही याची खात्री करुन घ्यावी. तसेच सदर शेतकरी एखादया संस्थेकडुन अगर शासनाकडून मानधन किंवा निवृत्ती वेतन घेत नाही याची खात्री करुन तसे अभिप्राय दयावेत.

३) दोन्ही गटाचे बाबतीत ५ किंवा त्याहून जास्त सालदार ठेवलेल्या शेतक-यांची शिफारस करु नये.

४) प्रत्येक गटास ज्या तीन शेतक-यांचा प्रस्ताव पाठविला जाईल त्या शेतक-यांचे तीन पासपोर्ट साईज तीन छाया चित्रे टाचणी न लावता पाकीटात घालुन छायाचित्राच्या मागे सुवाच्छ अक्षरात नाव, गाव, तालुका, जिल्हा व गटाचा (सर्वसाधारण/अदिवासी)उल्लेख करुन पाठवावेत.

५) प्रस्तावित शेतक-यांचे संपुर्ण नाव पत्ता प्रस्तावामध्ये प्रथम दर्शनी सुवाच्छ अक्षरात लिहावा. प्रस्तावात अचुक/संपुर्ण नाव न लिहले गेल्यास सन्मानपत्र,परिचयपुस्तिका ,ओळखपत्र यामध्ये चुकीचे नाव लिहले जाऊ शकेल. ही बाब कृपया लक्षात घ्यावी.

६) पहिल्या तीन क्रमांकाच्या परिचय लेख (थोडक्यात)स्वतंत्रपणे तयार करुन स्वता: पाठवावेत.त्या शेतक-यांनी केलेली पीकविषयक कामगिरी,जमिन सुधारणा, सुधारीत बियाणे,किटकनाशके यांचा वापर जोडधंदा, कंपोस्ट व रासायनिक खताचा वापर/गोबर गॅस प्लॅन्ट तसेच त्यांनी मागील तीन वर्षा मध्ये काढलेले पिकनिहाय हेक्टरी उत्पादन झालेला फायदा इ. मुद्याचा समावेश असावा.

७) शासनाकडून दिल्या जाणा-या दोन पुरस्कारामधील अंतर किमान ५ वर्षा इतके असावे.

३. वसंतराव नाईक शेतीमित्र पुरस्कार परीक्षण व निरीक्षण समिती खालील प्रमाणे:-.

➢ जिल्हास्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	अध्यक्ष
२.	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य
३.	प्रकल्प संचालक (आत्मा)	सदस्य
४.	कृषि विकास अधिकारी जि.प. सातारा	सदस्य सचिव

➢ विभागस्तर समिती:-

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	विभागीय कृषि सह संचालक	अध्यक्ष
२.	विभागीय पशुसंवर्धन सह संचालक	सदस्य
३.	मुख्यालयाचे, जिल्हयाचे जिल्हा अधिक्षक कृषि विकास अधिकारी	सदस्य
४.	विभागीय पणन अधिकारी	सदस्य
५.	संबधित कृषि विद्यापिठाचे संचालक (विस्तार)	सदस्य
६.	वि.कृ.स.स. यांचे कार्यालयातील जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य सचिव

➢ आयुक्तालयस्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	आयुक्त (कृषि)	अध्यक्ष
२.	कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य
३.	कृषि संचालक (फलोत्पादन)	सदस्य
४.	कृषि संचालक (मृद संधारण)	सदस्य
५.	कृषि संचालक (आत्मा)	सदस्य
६.	कृषि संचालक (गुणनियंत्रण)	सदस्य
७.	व्यवस्थापकीय संचालक,महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ	सदस्य
८	संचालक महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद	सदस्य
९.	आयुक्त पशुसंवर्धन	सदस्य
१०.	संबधित कृषि सह संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य सचिव

निकष

१) कृषि क्षेत्रात संघटनात्मक कार्यकरणा-या व्यक्तीला किंवा गटाला किंवा संस्थेला पुरस्कार देणेत प्रास्तावीत करण्यात यावे.प्रास्तावीत गटाने किंवा संस्थेने केलेले कार्यसंपूर्णराज्याला दिशादर्शक असावे.

२) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना संबंधित शेतक-यांचे ई-मेल, वेबसाईट इत्यादी बाबींचा समावेश करुन त्याचे कार्य व कार्यक्षेत्र हा मुद्दा विचारात घेणेत यावा.

३) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना शेतक-यांचा आधारकार्ड नंबर व बँकेचा खाते क्रमांक यांसह त्यांची पाश्वभूमी, शिक्षण केलेले कार्य त्यामुळे इतर शेतक-यांना झालेला फायदा या तपशिलासह सबंधितांनी शासन / कृषि क्षेत्रात सहभाग असणे आवश्यक आहे.

४) शासकीय किंवा शासन अंगीकृत व सहकार संस्था(उदा.स्थानिक स्वराज्य संस्था, कृषि विद्यापिठे) यांच्या आस्थापनेवर काम करणारे किंवा सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही. तसेच केंदशासनाकडून किंवा राज्य शासनाकडून किंवा अंगीकृत संस्थेकडून कोणत्याही प्रकारचे नियमित मानधन घेणारी संस्था किंवा व्यक्ती पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही.

५) सबंधिताने पूर्वी घेतलेल्या पुरस्काराचा तपशील, तसेच कृषि विभागाकडून किंवा इतर विभागाकडून मिळालेल्या पुरस्काराचा तपशील प्रमाणपत्रासह सादर करणे आवश्यक आहे.

६) सबंधितानी जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांच्या स्वाक्षरीचा चारित्र्याचा दाखला मूळ प्रतीत सादर करणे आवश्यक आहे.

जिजामाता कृषिभूषण पुरस्कारासाठी परीक्षण व निरीक्षण समिती खालील प्रमाणे:-

➢ जिल्हास्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	अध्यक्ष
२.	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य
३.	प्रकल्प संचालक (आत्मा)	सदस्य
४.	कृषि विकास अधिकारी जि.प. सातारा	सचिव

➢ विभागस्तर समिती:-

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	विभागीय कृषि सह संचालक	अध्यक्ष
२.	विभागीय पशुसंवर्धन सह संचालक	सदस्य
३.	मुख्यालयाचे, जिल्हयाचे जिल्हा अधिक्षक कृषि विकास अधिकारी	सदस्य
४.	विभागीय पणन अधिकारी	सदस्य
५.	संबधित कृषि विद्यापिठाचे संचालक (विस्तार)	सदस्य
६.	वि.कृ.स.स. यांचे कार्यालयातील जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य सचिव

➢ आयुक्तालयस्तर समिती.

अ.क्र	**परीक्षण व निरीक्षण समिती**	**हुद्दा**
१.	आयुक्त (कृषि)	अध्यक्ष
२.	कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य
३.	कृषि संचालक (फलोत्पादन)	सदस्य
४.	कृषि संचालक (मृद संधारण)	सदस्य
५.	कृषि संचालक (आत्मा)	सदस्य
६.	कृषि संचालक (गुणनियंत्रण)	सदस्य
७.	व्यवस्थापकीय संचालक,महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ	सदस्य
८	संचालक महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद	सदस्य
९.	आयुक्त पशुसंवर्धन	सदस्य
१०.	संबधित कृषि सह संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य सचिव

निकष

१) कृषि क्षेत्रात संघटनात्मक कार्यकरणा-या व्यक्तीला किंवा गटाला किंवा संस्थेला पुरस्कार देणेत प्रास्तावीत करण्यात यावे. प्रास्तावीत गटाने किंवा संस्थेने केलेले कार्य संपूर्ण राज्याला दिशादर्शक असावे.

२) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना संबंधित शेतक-यांचे ई-मेल, वेबसाईट इत्यादी बाबींचा समावेश करुन त्याचे कार्य व कार्यक्षेत्र हा मुद्दा विचारात घेणेत यावा.

३) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना शेतक-यांचा आधारकार्ड नंबर व बँकेचा खाते क्रमांक यांसह त्यांची पार्श्वभूमी, शिक्षण केलेले कार्य त्यामुळे इतर शेतक-यांना झालेला फायदा या तपशिलासह सबंधितांनी शासन / कृषि क्षेत्रात सहभाग घेणे आवश्यक आहे.

४) शासकीय किंवा शासन अंगीकृत व सहकार संस्था(उदा.स्थानिक स्वराज्य संस्था, कृषि विद्यापिठे) यांच्या आस्थापनेवर काम करणारे किंवा सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही. तसेच केंदशासनाकडून किंवा राज्य शासनाकडून किंवा अंगीकृत संस्थेकडून कोणत्याही प्रकारचे नियमित मानधन घेणारी संस्था किंवा व्यक्ती पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही.

५) सबंधिताने पूर्वी घेतलेल्या पुरस्काराचा तपशील, तसेच कृषि विभागाकडून किंवा इतर विभागाकडून मिळालेल्या पुरस्काराचा तपशील प्रमाणपत्रासह सादर करणे आवश्यक आहे.

६) सबंधितानी जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांच्या स्वाक्षरीचा चारित्र्याचा दाखला मूळ प्रतीत सादर करणे आवश्यक आहे.

७) जिजामाता कृषिभूषण पुरस्कारा साठी शेतीनिष्ठ पुरस्कार प्राप्त शेतकऱ्यांनीच प्रस्ताव सादर करावा.

८) शासनाकडून दिल्या जाणा-या दोन पुरस्कारामधील अंतर किमान ५ वर्षा इतके असावे.

५. डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषिरत्न पुरस्कारासाठी परीक्षण व निरीक्षण समिती खालील प्रमाणेः-

- **जिल्हास्तर समिती**

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	अध्यक्ष
२.	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य
३.	प्रकल्प संचालक (आत्मा)	सदस्य
४.	कृषि विकास अधिकारी जि.प. सातारा	सचिव

- **विभागस्तर समितीः-**

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	विभागीय कृषि सह संचालक	अध्यक्ष
२.	विभागीय पशुसंवर्धन सह संचालक	सदस्य
३.	मुख्यालयाचे, जिल्हयाचे जिल्हा अधिक्षक कृषि विकास अधिकारी	सदस्य
४.	विभागीय पणन अधिकारी	सदस्य
५.	संबधित कृषि विद्यापिठाचे संचालक (विस्तार)	सदस्य
६.	वि.कृ.स.स. यांचे कार्यालयातील जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य सचिव

➢ आयुक्तालयस्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	आयुक्त (कृषि)	अध्यक्ष
२.	कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य
३.	कृषि संचालक (फलोत्पादन)	सदस्य
४.	कृषि संचालक (मृद संधारण)	सदस्य
५.	कृषि संचालक (आत्मा)	सदस्य
६.	कृषि संचालक (गुणनियंत्रण)	सदस्य
७.	व्यवस्थापकीय संचालक,महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ	सदस्य
८	संचालक महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद	सदस्य
९.	आयुक्त पशुसंवर्धन	सदस्य
१०.	संबधित कृषि सह संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)	सदस्य सचिव

निकष

१) कृषि क्षेत्रात संघटनात्मक कार्यकरणा-या व्यक्तीला किंवा गटाला किंवा संस्थेला पुरस्कार देणेत प्रास्तावीत करण्यात यावे. प्रास्तावीत गटाने किंवा संस्थेने केलेले कार्य संपूर्ण राज्याला दिशादर्शक असावे.

२) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना संबंधित शेतक-यांचे ई-मेल, वेबसाईट इत्यादी बाबींचा समावेश करुन त्याचे कार्य व कार्यक्षेत्र हा मुद्दा विचारात घेणेत यावा.

३) प्रपत्रामध्ये माहिती देताना शेतक-यांचा आधारकार्ड नंबर व बँकेचा खाते क्रमांक यांसह त्यांची पार्श्वभूमी, शिक्षण केलेले कार्य त्यामुळे इतर शेतक-यांना झालेला फायदा या तपशिलासह सबंधितांनी शासन / कृषि क्षेत्रात सहभाग घेणे आवश्यक आहे.

४) शासकीय किंवा शासन अंगीकृत व सहकार संस्था(उदा.स्थानिक स्वराज्य संस्था, कृषि विद्यापिठे) यांच्या आस्थापनेवर काम करणारे किंवा सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही. तसेच केंदशासनाकडून किंवा राज्य शासनाकडून किंवा अंगीकृत संस्थेकडून कोणत्याही प्रकारचे नियमित मानधन घेणारी संस्था किंवा व्यक्ती पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाही.

५) सबंधिताने पूर्वी घेतलेल्या पुरस्काराचा तपशील, तसेच कृषि विभागाकडून किंवा इतर विभागाकडून मिळालेल्या पुरस्काराचा तपशील प्रमाणपत्रासह सादर करणे आवश्यक आहे.

६) सबंधितानी जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांच्या स्वाक्षरीचा चारित्र्याचा दाखला मूळ प्रतीत सादर करणे आवश्यक आहे.

६. डॉ. जे.के.बसू सेंद्रीय व आधुनिक शेती पुरस्कारासाठी परीक्षण व निरीक्षण समिती खालील प्रमाणे

➢ तालुकास्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	पंचायत समिती सभापती	अध्यक्ष
२.	उप सभापती पचायत समिती	सदस्य
३.	गट विकास अधिकारी	सदस्य
४.	तालुका कृषि अधिकारी	सदस्य
५.	कृषी अधिकारी पं.स.	सदस्य सचिव
६.	मुख्यालयाचे पशुधन विकास अधिकारी	सदस्य सचिव

➢ जिल्हास्तर समिती

अ.क्र	परीक्षण व निरीक्षण समिती	हुद्दा
१.	जिल्हा परिषद अध्यक्ष	अध्यक्ष
२.	कृषि,पशुसंवर्धन व दुग्ध व्यवसाय समितीचे सभापती	सदस्य
३.	अति. मुख्य कार्यकारी अधिकारी	सदस्य
४.	कृषि विकास अधिकारी	सदस्य सचिव
५.	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	सदस्य

निकष

सेंद्रीय शेतीमध्ये उल्लेखनीय काम तसेच आधुनिक तत्रंज्ञानाचा वापर करुन शेतीचे उत्पादन करणारा सातारा जिल्हयातील कोणताही शेतकरी या पुरस्कारासाठी निवडीमध्ये भाग घेऊ शकेल. सदरचा पुरस्कार केवळ सातारा जिल्हा परिषदेच्या वतीने देणेत येतो व त्याचे वितरण दरवर्षी १ जुलै या दिवशी केले जाते. डॉ.जे.के.बसू हे आंतरराष्ट्रीय किर्तीचे मृदा शास्त्रज्ञ होते.सन १९२५ ते १९४० या काळात मध्यवर्ती ऊस संशोधन केंद्र पाडेगांव येथे त्यांनी पश्चिम महाराष्ट्रातील दक्षिण कालवा विभागातील ऊस जमिनीचे सर्वेक्षण करून ऊसाखालील जमिनींचे वर्गीकरण केले.सदर सर्वेक्षणानुसार त्यांनी अ,ब,क,ड,ह,फ या जमिनींच्या प्रकारानुसार ऊस लागवडीसाठी दोन सरीतील अंतर,पाण्याच्या पाळया,ऊसाचे वाण,खतांच्या मात्रा निश्चित करण्याचे संशोधनात्मक कामकाज केले.भारतात अशा प्रकारचे मृद सर्वेक्षण करणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिलेच राज्य आहे.जमिनीच्या प्रकारानुसार ऊसाकरीता केलेल्या सदरहू शिफारशी मुळे ऊसाचे उत्पादन वाढू लागले व त्याचा बहूसंख्य शेतकऱ्यांना होऊ लागला.अशा प्रकारे महाराष्ट्रातील मृद सर्वेक्षणाच्या कामाचा पाया डॉ.जे.के.बसू यांच्या कारकिर्दीत घालण्यात आला.सन १९९९-२००० मध्ये त्यांचे सुपुत्र मा.श्री.रतिकांत बसू यांनी सातारा जिल्हयास सहकुटुंब भेट दिली. त्याचवेळी पाडेगाव ऊस संशोधन केंद्रास देखील भेट देऊन सदर भेटीवेळी उपस्थित असलेले जिल्हा परिषदेचे तात्कालीन मुख्य कार्यकारी अधिकारी मा.श्री.दिलीप बंड यांचे कडे डॉ. जे.के.बसू यांचे स्मृती

प्रिथ्यर्थ शेतकऱ्यांसाठी काही मदत करण्याचे मत मा.श्री.रतिकांत बसू यांनी व्यक्त केले.त्यास अनुसरून सातारा जिल्हयातील सेंद्रीय व आधुनिक शेती मध्ये उल्लेखनिय काम करणाऱ्या शेतकऱ्यांसाठी डॉ. जे.के.बसू सेंद्रीय व आधुनिक शेती पुरस्कार देणेची संकल्पना बसू कुटुंबियांनी मान्य करून त्यासाठी त्यांनी रूपये १.०० लाखाची रक्कम कायम स्वरूपी ठेव जिल्हा परिषदेस सुपुर्द केली.सदर पुरस्कारासाठी व्यक्ती/संस्थांची निवड करणेसाठी मा.अध्यक्ष,जिल्हा परिषद यांचे अध्यक्षतेखाली निवड समिती निश्चित करण्यात आली आहे.जि.प.कडे सदरच्या ठेवीतून मिळणाऱ्या व्याजाच्या रक्कमेतून पुरस्कारासाठी निवड होणाऱ्या शेतकऱ्यांस बक्षिसाची रक्कम रोखीने दिली जात आहे.

७.यशवंतराव चव्हाण कृषि पर्यटन व यशवंतराव चव्हाण कृषि पर्यटन मित्र पुरस्कारः-

कृषि पर्यटन हा शेतीपुरक व्यवसाय करण्यास अत्यंत योग्य भौगोलिक परिस्थिती सातारा जिल्हयात आहे. सदर व्यवसाय करण्यासाठी अनेक शेतकरी जिल्हयात इच्छूक असून सध्या अनेक शेतकरी कृषि पर्यटन व्यवसायाकडे वळले आहेत. सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत स्वयंस्फुर्तीने कृषि पर्यटनास चालना देण्याचा प्रयत्न करीत आहे. या व्यवसायामध्ये शास्त्रोक्त पध्दतीने काम केल्यास व्यवसाय किफायतशीर होऊ शकतो व शेतकऱ्यास शेती बरोबरच कृषि पर्यटन व्यवसायामधून देखील चांगला अर्थिक नफा मिळण्यास मदत होत आहे. सातारा जिल्हा परिषदेच्या कृषि पर्यटनाच्या चालना देण्याच्या धोरणास जिल्हयातील शेतकरी चांगला प्रतिसाद देत आहे. कृषि पर्यटन व्यवसायामध्ये उल्लेखनिय काम करणाऱ्या **शेतकऱ्यांचा यशवंतराव चव्हाण कृषि पर्यटन गौरव पुरस्कार** व कृषि पर्यटन व्यवसाय वाढीसाठी प्रयत्न करणाऱ्या शेतकऱ्यास **यशवंतराव चव्हाण कृषि पर्यटनमित्र पुरस्कार** या पुरस्काराने गौरविण्यासाठी सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत सन २०१६-१७ पासून सुरूवात करण्यास हि सभा मंजूरी देत आहे. तसेच सदर पुरस्कारासाठी पुढील प्रमाणे कार्यपध्दती विहित करण्यात येत आहे.

❖ **पुरस्काराचे नांवः-** यशवंतराव चव्हाण कृषि पर्यटन गौरव पुरस्कार व यशवंतराव चव्हाण कृषि पर्यटनमित्र पुरस्कार.

❖ पुरस्कारासाठी पात्रताः-

कृषि पर्यटन व्यवसायामध्ये तसेच त्याचे प्रसारासाठी उल्लेखनिय काम करणारा सातारा जिल्हयातील कोणताही कृषि पर्यटन केंद्र चालक शेतकरी सदर पुरस्कारासाठी निवडीमध्ये भाग घेऊ शकेल.

❖ पुरस्काराचे गुणांकनासाठी कार्यपध्दती :-

सदर पुरस्कार मागील ३ अर्थिक वर्षी शेतकऱ्याने केलेल्या कामकाजाचा कालावधी मुल्यांकनासाठी गृहीत धरण्यात येईल.मुल्यांकनासाठी कृषि विकास अधिकारी यांनी दोन्ही पुरस्कारांसाठी स्वतंत्र मुद्देनिहाय प्रपत्र विहित करावे व त्यामध्ये शेती बरोबर कृषि पर्यटनाच्या सर्वांगीन बाबींचा समावेश करावा.सदरचे प्रपत्राव्दारे एकूण ४५० गुणांचे गुणांकन करावे त्यापैकी १५० गुण पंचायत समितीस्तरावर तर ३०० गुण जिल्हास्तरावर देण्यासाठी निश्चित करावे.

❖ पुरस्कारार्थीचे निवडीसाठी निवड समितीची रचना :-

सदरच्या दोन्ही पुरस्कार्थीचे निवडीसाठी पंचायत समिती व जिल्हा परिषद स्तरावर समिती राहील. पंचायत समितीस्तरावर संबंधित पंचायत समितीचे सभापती यांचे अध्यक्षतेखाली गट विकास अधिकारी व कृषि अधिकारी पं.स. अशी एकूण ३ सदस्यीय समिती राहील.कृषि अधिकारी पं.स.सदर समितीचे सदस्य सचिव म्हणून कामकाज पाहतील.सदर समितीव्दारे प्राप्त प्रस्तावातील शेतकऱ्याचे कृषि पर्यटन केंद्राची/कामाची क्षेत्रीय पाहणी करून १५० गुणांपैकी योग्य गुण देऊन प्रस्ताव जि.प.ला सादर करतील. जिल्हास्तरावर

मा.अध्यक्ष,जिल्हा परिषद सातारा यांचे अध्यक्षतेखाली, मा. सभापती, कृषि व पशुसंवर्धन समिती, अति.मुख्य कार्यकारी अधिकारी व कृषि विकास अधिकारी अशी एकुण ४ सदस्यांची समिती राहील. कृषि विकास अधिकारी जि.प.सदर समितीचे सदस्य सचिव म्हणून कामकाज पाहतील.सदर समितीव्दारे प्राप्त प्रस्तावातील शेतकऱ्याचे शेतीच्या व कृषि पर्यटन केंद्राच्या विकासाची क्षेत्रीय पाहणी करून ३०० गुणांपैकी योग्य गुण देतील.अशा रीतीने पं.स.स्तर अधिक जि.प.स्तर मिळून एकुण ४५० गुणांपैकी मिळालेले गुण एकत्र करून गुणानुक्रम निश्चित करावा व त्यामधून शेतकऱ्यांची पुरस्कारासाठी निवड करावी. पुरस्कार्थी निवडीची संख्या निश्चित करणेचा अधिकार समितीचे अध्यक्ष यांना राहतील.

❖ **पुरस्काराचे वितरण व कालावधीः-**

पुरस्कारासाठी निवड झालेल्या पुरस्कार्थींना सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत प्रमाणपत्र, स्मृतीचीन्ह, पुष्पगुच्छ, शाल, श्रीफळ यांचे सन्मानपुर्वक विरतण करावे. पुरस्कार्थींना दरवर्षी १ जुलै या कृषिदिन कार्यक्रमामध्ये इत्यादींचे सन्मानपुर्वक वितरीत करावे.

❖ जिल्हा परिषद स्वीय निधीतील व्यक्तीगत लाभाच्या योजना

जिल्हा परिषद स्वीय निधीमधून अल्प/अत्यल्प भुधारक शेतकरी/मागासवर्गीय शेतकरी/महीला शेतकऱ्यांना सायकल कोळपी,स्प्रेपंप,कडबाकुटी यंत्र,ताडपत्री, सुधारीत/संकरीत बियाणे,युरीया ब्रिकेट,गांडूळ कल्चर/खत,नारळ रोपे,पाईप, विद्यूत पंपसंच, डिझेल इंजिन इत्यादी बाबींचा ५० टक्के अनुदानावर लाभ देणेत येतो. तसेच जिल्हयातील विविध सहकारी संस्था/साखर कारखाने /कृषि उत्पन्न बाजार समित्या यांचेमार्फत आयोजित केल्या जाणाऱ्या कृषि प्रदर्शनामध्ये जिल्हा परिषदेच्या वतीने सहभाग घेऊन कृषि उत्पादन वाढीचे तंत्रज्ञानाचा प्रसार व प्रचार करणेत येतो. त्याचप्रमाणे सन २०१४-१५ पासून जिल्हयात कृषि पर्यटन व्यवसायाच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांना अर्थिक फायदा मिळविण्याच्या दृष्टीकोनातून कृषि पर्यटनास चालना देणे करीता जिल्हा परिषदेच्या स्विय निधीमधून शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य देणेची नाविन्यपुर्ण योजना राबविण्यात येत आहे.

८) नाविन्यपूर्ण योजना अतंर्गत कृषि पर्यटन केंद्र प्रशिक्षणः-

सातारा जिल्हा हा पर्यटनाचा जिल्हा म्हणून ओळखला जातो. परंतू शेती क्षेत्र ही पर्यटनाचे स्थळ होऊ शकेल. यातुन “कृषि पर्यटन”या संकल्पनेचा उदय झाला. या योजनेची वैशिष्टये

१) कृषि विज्ञान केंद्रव्दारे प्रशिक्षणाचे आयोजन.
२) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ येथे कृषि संलग्न विभागासोबत कार्यशाळेचे आयोजन.
३) जिल्हा परिषद स्वनिधी मधून कृषि पर्यटनास चालना देणेची योजना.

९) नाविन्यपुर्ण योजना अंतर्गत सातारा ऑरगॅनिक उपक्रमास चालना देणे :-

देशात हरित क्रांतीनंतर अन्नधान्य व कृषि उत्पादन वाढीसाठी सुधारित, संकरीत जातीच्या बियाणेचा वापर वाढला तसेच अधिक उत्पादन काढण्यासाठी सिंचन सुविधा, रासायनिक खतांचा वापर, पिकांवरील किड/रोगांचे नियंत्रणासाठी किटकनाशके/बुरशीनाशके यांचा वापर शेतकरी मोठया प्रमाणावर करु लागले, सुरवातीच्या काळात रासायनिक खताला प्रतिसाद मिळाल्याने कृषि उत्पादनात देखील मोठया प्रमाणावर वाढ झाली. परंतु मर्यादित क्षेत्रातुन अधिकाअधिक कृषि उत्पादन वाढीसाठी शेतक-यांमध्ये स्पर्धा होऊन रासायनिक खते, किटकनाशके व सिंचनाचा अतिरिक्त वापर होऊान लागला आहे. त्याचे दुष्परिणाम गेल्या काही वर्षापासून दिसून येत आहे. जमिनीचे आरोग्य

बिघडून शेती उत्पादनामध्ये रासायनिक खतांचे, किटकनाशकांचे अंश राहिल्याने विषयुक्त अन्नाचे सेवन होऊन लोकांच्या आरोग्याच्या गंभीर समस्या निर्माण झाल्या आहेत.

या दुष्परिणामांवर उपाययोजना म्हणून सेंद्रीय शेती पध्दतीचा अंगीकार करणे ही काळाजी गरज निर्माण झालेली आहे.

त्यासाठी सेंद्रीय शेतीचे महत्व पटवून देणे, सेंद्रीय कृषि उत्पादनांचे आरोग्याच्या दृष्टिने फायदे, विषमुक्त अन्न म्हणजे काय, सेंद्रीय शेतीस प्रोत्साहन देणे, सेंद्रीय शेतमालास बाजारपेठ उपलब्ध करुन देणे, सेंद्रीय शेती बाबत तज्ञांमार्फत शालेय विद्यार्थ्यांना सेंद्रीय शेती कशी व का करायची याचे महत्व पटवून देण्यासाठी प्रशिक्षण देणे इत्यादी साठी सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत सन २०१५-१६ पासून सातारा ऑरगॅनिक हा नाविन्यपुर्ण उपक्रम राबविण्यात येत आहे. सातारा ऑरगॅनिक उपक्रमातंर्गत तालुक्यात सेंद्रीय शेती करणारे ३२ शेतक-यांची तालुका तज्ञ मार्गदर्शक म्हणून नेमणुक करण्यात आली आहे. या उपक्रमाअंतर्गत वर नमुद केले प्रमाणे सेंद्रीय शेतीच्या विविध संकल्पना शालेय विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष शेतक-यांचे शेतावर पाहण्यास व अनुभवन्यास मिळणेसाठी शालेय विद्यार्थ्यांच्या सहलीचे आयोजन करणेत आले आहे. शालेय विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केल्याचे मोबदल्यात त्यांना कृषि विभागा मार्फत मानधनपोटी अनुदान ही देण्यात येत आहे. योजनेतंर्गत नेमणुक केलेल्या मार्गदर्शक तज्ञावर विविध जबाबदा-या निश्चित करणेत आल्या आहेत.

योजनेचा उद्देशः-

शालेय विद्यार्थ्यांना सेंद्रीय शेतीचे महत्व पटवून देऊन सेंद्रीय कृषि उत्पादन घेण्याबाबतच्या संकल्पनेचा विस्तार घरोघरी पोहचविणे हा प्रमुख उद्देश प्रस्तावित योजनेमधून साध्य करावयाचा आहे. सेंद्रीय शेतीच्या विविध संकल्पना शालेय विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष शेतक-यांचे शेतावर पाहण्यास व अनुभवन्यास मिळणेसाठी विद्यार्थ्यांच्या सहलींचे आयोजन तालुक्यासाठी नेमलेल्या तज्ञ मार्गदर्शक शेतक-यांचे शेतावर करणेत आले आहे.जेणेकरुन विद्यार्थी सेंद्रीय शेतीची संकल्पना आत्मसात करतील तसेच सेंद्रीय शेतीचे महत्व वाढीस लागेल व त्याचा प्रचार व प्रसार करतील.

✹ जिल्हा परिषद सेस निधी मधून शेतकऱ्यांना व्यक्तीगत लाभाच्या खालील प्रमुख योजनांचा लाभ देण्यात येतो.

१) **शेतकऱ्यांना अनुदानावर कडबाकुट्टी यंत्र वाटप योजना :-** जनावरांना वापरण्यात येणाऱ्या चाऱ्याची उपयुक्तता वाढविणेसाठी जिल्हा परिषदेच्या सेस निधीमधून शेतकऱ्यांना ५० टक्के अनुदानावर कडबाकुट्टी यंत्राचे वाटप करण्यात येते.यामध्ये अल्प,अत्यल्प भुधारक शेतकरी,महीला शेतकरी,अपंग शेतकरी व मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना प्राधान्य दिले जाते.

२) **शेतकऱ्यांना अनुदानावर सिंचन साहीत्याचे वाटप करणेची योजना :-** ज्या शेतकऱ्यांकडे पिकांना पाणी देण्यासाठी सिंचन सुविधा उपलब्ध आहे अशा गरजू शेतकऱ्यांना विद्यूतपंपसंच,डीझेल इंजिन अथवा पेट्रोडीझेल इंजिन तसेच एचडीपीई पाईप सारख्या सिंचन साहीत्याचे ५० टक्के अनुदानावर वाटप केले जाते. यामध्ये अल्प,अत्यल्प भुधारक शेतकरी,महीला शेतकरी,अपंग शेतकरी व मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना प्राधान्य दिले जाते.

३) **शेतकऱ्यांना अनुदानावर ताडपत्री वाटप योजना :-** धान्याचे पावसापासून संरक्षण करणे, मळणी वेळी धान्याची साठवणूक करणे इत्यादी साठी शेतकऱ्यांना ५० टक्के अनुदानावर ताडपत्रींचे वाटप जिल्हा परिषद सेस योजनेमधून केले जाते. यामध्ये अल्प,अत्यल्प भुधारक शेतकरी,महीला शेतकरी,अपंग शेतकरी व मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना प्राधान्य दिले जाते.

४) **शेतकऱ्यांना अनुदानावर सुधारीत/संकरीत बियाणे वाटप योजना :-** बियाणे बदलाचा दर वाढवून पिकांचे प्रति हेक्टरी उत्पादकता वाढविणेसाठी शेतकऱ्यांना ५० टक्के अनुदानावर भात,ज्वारी,बाजरी,मका,सोयाबीन,भुईमुग,वाटाणा,घेवडा इत्यादी पिकांचे संकरीत/सुधारीत वाणाचे बियाणेचे वाटप केले जाते. यामध्ये अल्प,अत्यल्प भुधारक शेतकरी,महीला शेतकरी,अपंग शेतकरी व मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना प्राधान्य दिले जाते.

५) **शेतकऱ्यांना अनुदानावर पिक संरक्षण आयुधांचे वाटप करणेची योजना :-** पिकांचे किड व रोगा पासून संरक्षण करणेसाठी शेतकऱ्यांना बॅटरी ऑपरेटेड स्प्रेपंप,इंपोर्टेड स्प्रेपंप,एचटीपी स्प्रेपंप इत्यादी पिक संरक्षण आयुधांचे वाटप ५० अनुदानावर वाटप केले जाते. यामध्ये अल्प,अत्यल्प भुधारक शेतकरी,महीला शेतकरी,अपंग शेतकरी व मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना प्राधान्य दिले जाते.

६) **शेतकऱ्यांना अनुदानावर सायकल कोळप्यांचे वाटप योजना :-** पिकातील आंतरमशागतीचे काम करणे,तण नियंत्रण करणे यासाठी शेतकऱ्यांना ५० टक्के अनुदानावर सायकल कोळप्यांचे वाटप केले जाते. यामध्ये अल्प,अत्यल्प भुधारक शेतकरी,महीला शेतकरी,अपंग शेतकरी व मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना प्राधान्य दिले जाते.

७) **शेतकऱ्यांना कृषि पर्यटनासाठी प्रोत्साहन देणेची योजना :-**

१. सातारा जिल्हा वैशिष्ठयपुर्ण जिल्हा असून जिल्हयास ऐतिहासिक व भौगोलिक वारसा लाभलेला आहे.जिल्हयाच्या पश्चिमेकडील भागात सहयाद्रीच्या डोंगररांगा, जंगल, नदयांचे उगमस्थान असून अनेक देवस्थान जिल्हयात आहेत. तसेच पुर्व भागामध्ये विस्तृत पठारी प्रदेश आहे.

२. जिल्हयात बाजरी पासून स्ट्रॉबेरी, भात,ऊस या सारख्या विविध पिक पध्दतींचा समावेश आहे.जिल्हयाची वैशिष्ठयपुर्ण भौगोलिक परिस्थिती कृषि पर्यटनास पुरक असल्याने व शेतीस उत्तम पुरक व्यवसाय असल्याने कृषि पर्यटन व्यवसायासाठी मोठया प्रमाणावर संधी जिल्हयातील शेतकऱ्यांना उपलब्ध आहे.मात्र हा व्यवसाय शास्त्रोक्त पध्दतीने केल्यासच किफायतशीर होऊ शकतो हि बाब लक्षात घेऊन सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत सन २०१४-१५ पासून कृषि पर्यटनास चालना देणेची नाविन्यपुर्ण योजना सुरू केली. त्यासाठी जिल्हा परिषदेच्या स्वनिधीचे अंदाजपत्रकात तरतुद करण्यात आली.

३. सदरचा व्यवसाय करण्यास इच्छूक असणाऱ्या शेतकऱ्यांना जिल्हा परिषदेमार्फत एकत्रित केले व त्यांना जिल्हा परिषदेकडून कोणकोणत्या बाबीसाठी मदत/सहकार्य अपेक्षित आहे याची माहीती घेण्यात आली.त्यामध्ये इच्छूक शेतकऱ्यांना कृषि पर्यटनाचे तांत्रिक व सखोल प्रशिक्षणाची आवश्यक आहे हे लक्षात आले.कृषि पर्यटन व्यवसाय यशस्वीपणे राबविणेसाठी केंद्र चालकांना सखोल प्रशिक्षण मिळणे आवश्यक आहे. त्यासाठी सातारा जिल्हा परिषदेने सन २०१४-१५ पासून कृषि पर्यटन केंद्र सुरू करू इच्छिणाऱ्या शेतकऱ्यांना कृषि विज्ञान केंद्र,बारामती येथे निवासी

प्रशिक्षण देणेची योजना सुरू केली. व त्यामध्ये सहभागी शेतकऱ्यांना जिल्हा परिषदेच्या निधीमधून प्रशिक्षण देणेची सोय निर्माण केली.

४. सन २०१४-१५ मध्ये ३७, सन २०१५-१६ मध्ये ४० तर सन २०१६-१७ मध्ये ३५ शेतकऱ्यांना बारामती येथे निवासी प्रशिक्षण देण्यात आले. तसेच तालुकास्तरावरील क्षेत्रीय कृषि अधिकाऱ्यांना देखील या प्रशिक्षणामध्ये सहभागी करून घेण्यात आले,जेणेकरून तालुकास्तरावर कृषि पर्यटनाबाबची माहीती शेतकऱ्यांना उपलब्ध होईल. या प्रशिक्षणामध्ये प्रशिक्षणार्थींना कृषि पर्यटनाशी निगडीत अनेक विषयांचे सखोल मार्गदर्शन तज्ञांमार्फत करण्यात आले.

५. कृषि पर्यटन व्यवसाय करीत असताना त्यामध्ये आलेल्या अनुभवांची देवाण घेवाण करण्यासाठी जिल्हयातील कृषि पर्यटन केंद्र चालकांचे मासिक चर्चासत्र जिल्हा परिषदेमार्फत आयोजित करण्यात येत आहे. सदरचे चर्चासत्रामध्ये या व्यवसायातील अडीअडचणी व त्यावरील उपाययोजनां बाबत सखोल चर्चा करण्यात येते.जिल्हयात तसेच परजिल्हयात ज्या ठिकाणी यशस्वीपणे कृषि पर्यटन सुरू आहे तसेच ज्या ठिकाणी नाविन्यपुर्ण उपक्रम राबविला जात आहे अशा कृषि पर्यटन केंद्रांना इच्छूक केंद्रचालकांची क्षेत्रीय भेट देणेची योजना सन २०१६-१७ मध्ये सुरू करण्यात येत आहे.

६. कृषि पर्यटनास शासनाची कोणतीही योजना सद्यास्थितीत सुरू नाही. परंतू कृषि पर्यटनामध्ये अंर्तभूत असलेल्या फळबाग, गांडुळ प्रकल्प, रेशीम उद्योग, शेततळे, रोपवाटीका यासारख्या बाबींच्या शासकीय योजनांचा लाभ प्राधान्याने कृषि पर्यटनधारकांना करण्यास जिल्हा परिषद पुढाकार घेत आहे.

७. कृषि पर्यटनास चालना देण्याच्या उद्येशाने शेतकऱ्यांना प्रोत्साहीत करणे देखील आवश्यक असून जिल्हा परिषदेने सन २०१५-१६ पासून उत्कृष्ट कृषि पर्यटन केंद्रचालकास कृषि पर्यटन गौरव पुरस्कार देऊन सन्मानित करण्यात येत आहे.जिल्हयात सन २०१३-१४ मध्ये केवळ ५-६ कृषि पर्यटन केंद्र सुरू झाली होती, मात्र जिल्हा परिषदेने या संकल्पनेमध्ये पुढाकार घेतल्याने महाराष्ट्र कृषि पर्यटन विकास महामंडळाकडे ८६ कृषि पर्यटन केंद्रांची नोंदणी झाली असून त्यापैकी ५० ते ६० इतकी कृषि पर्यटन केंद्र सुरू झाली आहेत.

८. कृषि पर्यटनाच्या शेती पुरक व्यवसायामुळे जिल्हयातील शेतकऱ्यांच्या मासिक उत्पन्नात मोठया प्रमाणावर वाढ झालेचे दिसून येते. सदरची वाढ हि रू.५०,०००/- पासून रू.२,५०,०००/- प्रति महिना इतकी झालेली आहे.यावरून सदरचा व्यवसाय यशस्वीपणे राबविला जात असल्याचे दिसून येते.

८) शेतकऱ्यांना सेंद्रीय शेतीस प्रोत्साहन देणेच्या योजना :-

१. रासायनिक खतांचा व किटकनाशकांचा वापर दिवसेंदिवस वाढत चालला असून त्यामुळे सामान्य लोकांचे आरोग्याचे प्रश्न गंभिर स्वरूप धारण करू लागले आहेत. लोकांना विषमुक्त अन्न खायला मिळावे यासाठी उत्पादक शेतकरी तसेच उपभोक्ता सामान्य नागरीक यांचे मध्ये रासायनिक खतांचे व किटकनाशकांचे दुष्परीणामाबाबत व्यापक जागृती निर्माण करणे हि काळाची गरज आहे किंबहुना आपल्या सर्वांचे कर्तव्य आहे. सदरच्या समस्येवर मात करण्यासाठी सेंद्रीय शेतीस व सेंद्रीय उत्पादन खरेदीसाठी प्रोत्साहन देणे शिवाय पर्याय नाही. या सामाजिक हिताच्या समस्येवर उपाययोजना करण्यासाठी सातारा जिल्हयातील शेतकऱ्यांच्या सहभागातून **सातारा ऑरगॅनिक** हा उपक्रम सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत राबविला जात आहे.

२. सातारा ऑरगॅनिक उपक्रमाचा शुभारंभ जिल्हयाचे मा.पालकमंत्री महोदय यांचे हस्ते दिनांक १५ ऑगस्ट २०१५ रोजी करण्यात आला.

३. या उपक्रमांतर्गत जिल्हयातील सेंद्रीय शेती उत्पादन घेणाऱ्या शेतकऱ्यांना एकत्रित करणे, सेंद्रीय शेती उत्पादक शेतकऱ्यांची ओळख निर्माण करून देणे, त्यांचे मार्फत उत्पादीत होणाऱ्या सेंद्रीय शेतमालाची माहिती संकलित करणे, सेंद्रीय शेत मालाच्या विक्रीसाठी जि.प.च्या अखत्यारीतील जागा उपलब्ध करून देणे, सेंद्रीय शेतीचे उत्पादन खरेदी करणाऱ्या ग्राहकांची माहिती संकलित करणे, सेंद्रीय शेती उत्पादक शेतकरी व ग्राहक यांचेमध्ये समन्वय साधून उत्पादक-ग्राहक साखळी निर्माण करून देणे यासारख्या विविध प्रक्रीया जिल्हा परिषदेमार्फत राबविण्यात येत आहेत.

४. सेंद्रीय शेतीचा प्रचार व प्रसार करणेसाठी जिल्हयात तालुकानिहाय सेंद्रीय शेती तज्ञ समन्वयक यांची नेमणूक जिल्हा परिषदेने करून दिली असून या समन्वयांकाकडे जिल्हयातील इतर शेतकऱ्यांसाठी एक दिवसाची कार्यशाळा व शिवार फेरी आयोजित करण्यात येते व या कार्यशाळे मध्ये सेंद्रीय शेती विषयक मार्गदर्शन शेतकऱ्यांना करण्यात येते. कार्यशाळा ज्या समन्वयकाच्या शेतात आयोजित केली जाते त्यास जिल्हा परिषद निधीमधून प्रति कार्यशाळा रूपये ७५००/- मानधन व उपस्थितांना चहा-पाणी व भोजन इत्यादीचे खर्चासाठी देण्यात येते.

५. शालेय विद्यार्थ्यांना देखील सेंद्रीय शेतीचे महत्व व प्रत्यक्ष सेंद्रीय शेती विषयक संकल्पना पटवून दिल्यास त्याचा संदेश विद्यार्थ्याच्या कुटुंबापर्यत पोहचविला जाणार आहे, हि बाब लक्षात घेऊन जिल्हा परिषदांकडील प्राथमिक शाळांमधील विद्यार्थ्यांच्या सहलींचे आयोजन सेंद्रीय शेती समन्वयक शेतकऱ्याच्या शेतावर केले जाते व त्यापोटी समन्वयकास जिल्हा परिषद निधीमधून रू.१०००/- मानधन देण्यात येते.

६. शालेय विद्यार्थी व सेंद्रीय शेती समन्वयकांना सेंद्रीय शेती मधील विविध संकल्पनांची शास्त्रोक्त माहिती उपलब्ध करून देणेसाठी जिल्हा परिषदेने पुस्तिका तयार करून दिली आहे.यामध्ये सेंद्रीय शेतीच्या सर्व संकल्पना मोजक्या शब्दात रंगित सचित्र स्वरूपात दिली आहे. जिल्हा परिषदेने या पुस्तिकेच्या ३००० प्रती वाटप केल्या आहेत.

७. तसेच सेंद्रीय शेती मध्ये उल्लेखनिय काम करणाऱ्या शेतकऱ्यांचा जिल्हा परिषदेमार्फत दर वर्षी १ जुलै या कृषि दिनी **डॉ.जे.के.बसू सेंद्रीय व आधुनिक शेती पुरस्कार** या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येते.यामध्ये रोख रक्कम, प्रशिस्तीपत्र, सन्मानचिन्ह, पुछपगुच्छ इ. चे वितरण मान्यवरांचे हस्ते करण्यात येते.

८. रासायनिक खतांचा व किटकनाशकांचा वापर दिवसेंदिवस वाढत चालला असून त्यामुळे सामान्य लोकांचे आरोग्याचे प्रश्न गंभिर स्वरूप धारण करू लागले आहेत. लोकांना विषमुक्त अन्न खायला मिळावे यासाठी उत्पादक शेतकरी तसेच उपभोक्ता सामान्य नागरीक यांचे मध्ये रासायनिक खतांचे व किटकनाशकांचे दुष्परीणामाबाबत व्यापक जागृती निर्माण करणे हि काळाची गरज आहे किंबहुना आपल्या सर्वांचे कर्तव्य आहे. सदरच्या समस्येवर मात करण्यासाठी सेंद्रीय शेतीस व सेंद्रीय उत्पादन खरेदीसाठी प्रोत्साहन देणे शिवाय पर्याय नाही. या सामाजिक हिताच्या समस्येवर उपाययोजना करण्यासाठी सातारा जिल्हयातील शेतकऱ्यांच्या सहभागातून **सातारा ऑरगॅनिक** हा उपक्रम सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत राबविला जात आहे.

९. सातारा ऑरगॅनिक उपक्रमाचा शुभारंभ जिल्हयाचे मा.पालकमंत्री महोदय यांचे हस्ते दिनांक १५ ऑगस्ट २०१५ रोजी करण्यात आला.

१०.या उपक्रमांतर्गत जिल्हयातील सेंद्रीय शेती उत्पादन घेणाऱ्या शेतकऱ्यांना एकत्रित करणे, सेंद्रीय शेती उत्पादक शेतकऱ्यांची ओळख निर्माण करून देणे, त्यांचे मार्फत उत्पादीत होणाऱ्या सेंद्रीय शेतमालाची माहिती संकलित करणे, सेंद्रीय शेत मालाच्या विक्रीसाठी जि.प.च्या अखत्यारीतील जागा उपलब्ध करून देणे, सेंद्रीय शेतीचे उत्पादन खरेदी करणाऱ्या ग्राहकांची माहिती संकलित करणे, सेंद्रीय शेती उत्पादक शेतकरी व ग्राहक यांचेमध्ये समन्वय साधून उत्पादक-ग्राहक साखळी निर्माण करून देणे यासारख्या विविध प्रक्रीया जिल्हा परिषदेमार्फत राबविण्यात येत आहेत.

११.सेंद्रीय शेतीचा प्रचार व प्रसार करणेसाठी जिल्हयात तालुकानिहाय सेंद्रीय शेती तज्ञ समन्वयक यांची नेमणूक जिल्हा परिषदेने करून दिली असून या समन्वयांकाकडे जिल्हयातील इतर शेतकऱ्यांसाठी एक दिवसाची कार्यशाळा व शिवार फेरी आयोजित करण्यात येते व या कार्यशाळे मध्ये सेंद्रीय शेती विषयक मार्गदर्शन शेतकऱ्यांना करण्यात येते. कार्यशाळा ज्या समन्वयकाच्या शेतात आयोजित केली जाते त्यास जिल्हा परिषद निधीमधून प्रति कार्यशाळा रूपये ७५००/- मानधन व उपस्थितांना चहा-पाणी व भोजन इत्यादीचे खर्चासाठी देण्यात येते.

१२.शालेय विद्यार्थ्यांना देखील सेंद्रीय शेतीचे महत्व व प्रत्यक्ष सेंद्रीय शेती विषयक संकल्पना पटवून दिल्यास त्याचा संदेश विद्यार्थ्याच्या कुटुंबापर्यत पोहचविला जाणार आहे, हि बाब लक्षात घेऊन जिल्हा परिषदांकडील प्राथमिक शाळांमधील विद्यार्थ्यांच्या सहलींचे आयोजन सेंद्रीय शेती समन्वयक शेतकऱ्याच्या शेतावर केले जाते व त्यापोटी समन्वयकास जिल्हा परिषद निधीमधून रू.१०००/- मानधन देण्यात येते.

१३.शालेय विद्यार्थी व सेंद्रीय शेती समन्वयकांना सेंद्रीय शेती मधील विविध संकल्पनांची शास्त्रोक्त माहिती उपलब्ध करून देणेसाठी जिल्हा परिषदेने पुस्तिका तयार करून दिली आहे.यामध्ये सेंद्रीय शेतीच्या सर्व संकल्पना मोजक्या शब्दात रंगित सचित्र स्वरूपात दिली आहे. जिल्हा परिषदेने या पुस्तिकेच्या ३००० प्रती वाटप केल्या आहेत.

१४.तसेच सेंद्रीय शेती मध्ये उल्लेखनिय काम करणाऱ्या शेतकऱ्यांचा जिल्हा परिषदेमार्फत दर वर्षी १ जुलै या कृषि दिनी **डॉ.जे.के.बसू सेंद्रीय व आधुनिक शेती पुरस्कार** या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येते.यामध्ये रोख रक्कम, प्रशिस्तीपत्र, सन्मानचिन्हे, पुछपगुच्छ इ. चे वितरण मान्यवरांचे हस्ते करण्यात येते.

९. किटकनाशकांमुळे विषबाधा होऊ नये यासाठी विविध उपक्रम :-

१. किटकनाशकांचा वापराची पध्दत, किटकनाशक वापराची योग्य वेळ, औषधांची निवड, फवारणीसाठी वापरावयाचे स्प्रेपंपाचे प्रकार, किटकनाशके फवारणी करताना घ्यावयाची काळजी, मान्यता प्राप्त औषधे व किड/रोग निहाय वापराचे प्रमाण,किटकनाशकांमुळे विषबाधा झाल्यास त्यास अँटीडोटस, किटकनाशकांच्या फवारणी नंतर शेती उत्पादने वापरण्यासाठीचा योग्य कालावधी यासारख्या अनेक बाबींचे ज्ञान शेतकऱ्यांना अपुरे असते त्यामुळे किटकनाशकांच्या वापरावेळी विषबाधा होण्याचा धोका असतो. किटकनाशक विक्रेत्यांचा शेतकऱ्यांशी सततचा संपर्क असतो यासाठी शेतकऱ्यांना किटकनाशकांच्या फवारणी व वापरांसंबंधिची माहिती देण्यामध्ये या विक्रेत्यांचा सहभाग महत्वाचा आहे.

२. सातारा जिल्हा परिषदेमार्फत जिल्हयातील सर्व किटकनाशक विक्रेत्यांची कार्यशाळा दिनांक ७ नोव्हेबर २०१७ रोजी शाहु कला मंदीर येथे आयोजित करण्यात आली होती. यामध्ये वरील सर्व बाबींचे सखोल मार्गदर्शन उपस्थित किटकनाशक विक्रेत्यांना करण्यात आले व कार्यशाळेतील

मार्गदर्शन/माहिती शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचविण्यासाठी सदर विक्रेत्यांनी सहकार्य करण्याचे मान्य केले.

३. सदर कार्यशाळेमध्ये केंद्रीय किटकनाशक मंडळाकडे नोंदणीकृत किटकनाशके, बुरशीनाशके, तणनाशके,पीजीआर इ. चा पिक निहाय वापर, त्यांची मात्रा, विषबाधा होऊ नये यासाठी घ्यावयाची काळजी, विषबाधा झाल्यास अँटीडोटस, किटकनाशक विक्रीमध्ये विक्रेत्यांची जबाबदारी इ. सर्व तांत्रिक व उपयुक्त माहिती समाविष्ट असणाऱ्या **पिक संरक्षण मार्गदर्शक पुस्तिका** या पुस्तिकेचे विमोचन करून या पुस्तिकेचे वाटप सर्व किटकनाशक विक्रेते व क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांना करण्यात आले. सदर पुस्तिकेतील माहिती शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करणेसाठी अत्यंत उपयुक्त आहे.

४. किटनाशकांच्या वापराबाबत शेतकऱ्यांमध्ये जनजागृती निर्माण करण्यासाठी जिल्हयात शेतकरी मेळावे आयोजित करण्यात येत आहेत. आतापर्यंत जिल्हयात ७ तालुक्यामध्ये शेतकरी मंळाव्यांचे आयोजन करण्यात आले असून त्यामध्ये सुमारे ९३०० शेतकऱ्यांना किटकनाशकाच्या वापराबाबत मार्गदर्शन करण्यात आले आहे.

५. किटकनाशकांच्या फवारणीवेळी शेतकऱ्यांनी संरक्षक किट वापरणे आवश्यक असून किटकनाशकाच्या फवारणीमुळे विषबाधा होऊ नये यासाठी या किटचा वापर प्रतिबंधत्मक उपाययोजना म्हणून करणे गरजेचे आहे व याचा प्रचार होणे देखील महत्वाचे आहे. सदर किटच्या वापराचे महत्व लक्षात घेऊन जिल्हा परिषदेमार्फत शेतकऱ्यांना ५० टक्के अनुदानावर एकूण ५००० किटचे वाटप करण्याची नाविन्यपुर्ण योजना राबविण्यात येत असून त्यासाठी जिल्हा परिषद सेस मधून रू.५ लक्ष तरतुद मंजूर करण्यात आली आहे.

६. जिल्हयातील सर्व किटकनाशक विक्रेते व किटकनाशक उत्पादक कंपन्यांच्या सहकार्याने देखील शेतकऱ्यांना सदरच्या संरक्षक किटची उपलब्धता करून देण्यात येत आहे. आता पर्यंत जिल्हयात सुमारे १३,५०० संरक्षक किटचे वाटप शेतकऱ्यांना करण्यात आले आहे.

१०. शेतकऱ्यांना शेतीविषयक कामे सेवा पुरवठादारांच्या गटाकडून करून देणे :-

१. शेतकऱ्यांना प्रचलीत भाडेदरापेक्षा कमी दराने शेती विषयक सेवा उपलब्ध उपलब्ध करून देणे.

२. पिकाच्या पेरणीपासून काढणीपश्चात प्राथमिक प्रक्रिपर्यंत यांत्रिकीकरणाची भाडेतत्वावर सेवा शेतकऱ्यांना उपलब्ध करून देणे.

३. बेरोजगार कृषि पदवीधारांना रोजगाराच्या संधी निर्माण करणे व गटास सेवा पुरवठादार म्हणून घोषित करणे व त्यास विविध औजारांचे भांडवली खर्चासाठी अर्थसहाय्य करणे

४. कृषि पदवीधारांच्या गटामार्फत सेवा पुरविली जाणार असल्याने कृषि उत्पादनासाठी शेतकऱ्यांना योग्य तांत्रिक सल्ला व मार्गदर्शन उपलब्ध करणे.

५. सेवा पुरवठादाराच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांच्या विविध स्तरावरील समस्यांची सोडवणूक करणे.

६. पिक संरक्षण फवारणीसारख्या कामामध्ये अज्ञानी शेतकऱ्यांच्या जिवाची जोखीम कमी करणे.

७. वरील सर्व बाबी विचारात घेऊन जिल्हा परिषदेमार्फत नाविन्यपुर्ण योजना राबविणेचा निर्णय घेतला आहे.

८. सदर योजने मध्ये प्रामुख्याने जिल्हयातील शेतकऱ्यांना वाजवी दरामध्ये शेती विषयक विविध सेवा उपलब्ध करून देणे असून त्यासाठी सेवापुरवठादाराची सुविधा निर्माण करणे हा उद्देश आहे.

९. सदरची सेवा पुरविणेसाठी जिल्हयातील बेरोजगार कृषि पदवीधर व कृषि पदविकाधारक, इतर शाखेचे पदवी/पदविकाधारक यांच्या किमान १० शेतकऱ्यांचा गट तयार करून त्यांचे मार्फत शेतकऱ्यांना शेती विषयक सेवा उपलब्ध करून देणे व सदर सेवा उपलब्ध करून देण्यासाठी संबंधित गटाला लागणाऱ्या विविध कृषि औजारे,साहीत्य,मशिनरी यांचे खरेदीसाठी जिल्हा परिषदेमार्फत औजारांच्या किंमतीच्या ४० टक्के अथवा रूपये ३.०० लाख प्रति गट अर्थसहाय्य अनुदानाच्या स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. या गटाकडे किमान १०० मजूर नोंदणी असणे व गट आत्मा कडे नोंदणीकृत असणे बंधनकारकारक आहे.

१०.सदर योजनेमधून प्रत्येक तालुक्यातून एका सेवा पुरवठादार गटाकडून किमान १०० हेक्टर क्षेत्रावर सेवा शेतकऱ्यांना सेवा उपलब्ध करून देणेची असून सन २०१७-१८ मध्ये जिल्हयात या माध्यमातून ११०० हेक्टर क्षेत्रावर कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे.

११. जिल्हा परिषद गटांमध्ये शेतकऱ्यांच्या शेतीशाळा आयोजित करणे :-

१. कृषि उत्पादन वाढीसाठी नवनवीन तंत्रज्ञान,कृषि विषयक माहीती इत्यादी बाबी शेतकऱ्यांमध्ये प्रसारीत होणे आवश्यक असते.कृषि विद्यापीठामध्ये पिकांचे उत्पादन वाढीसाठी संशोधन केले जाते असे संशोधन शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचविणे गरजेचे आहे.

२. त्यासाठी विविध प्रचार-प्रसार माध्यमांचा वापर केला जातो.तसेच जिल्हा परिषदेमार्फत देखील विविध शेती विषयक उपक्रम व योजना राबविल्या जात आहेत. त्यासाठी गावातील शेतकरी समुदायाने सामाजिक भावनेतून एकत्र येऊन प्रत्यक्ष अनुभववार आधारीत व संशोधनात्मक पध्दतीचा अवलंब करून क्षेत्रीय प्रात्याक्षिकांच्या अभ्यासाव्दारे व मार्गदशनाव्दारे एकात्मिक पीक व्यस्थापनासाठी शेतीशाळा हा एक अत्यंत प्रभावी उपक्रम आहे.

३. गांव पातळीवर आपल्या सहकाऱ्यांबरोबर एकत्र येऊन कृषि विषयक तंत्रज्ञानाच्या माहीतीची देवाण घेवाण करून तज्ञांमार्फत शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन देणेसाठी सन २०१७-१८ पासून सातारा जिल्हयातील एकूण ६४ जिल्हा परिषद गटामध्ये शेतीशाळेचा उपक्रम राबविणेचा निर्णय जिल्हा परिषदेने घेतला आहे.

४. सदर उपक्रमांतर्गत महिन्याच्या १ ल्या व शेवटच्या आवठवडयात दोन-दोन अशा एकूण ४ शेतीशाळांचे आयोजन दर महिन्यात करण्यात येत आहे. अशा प्रकारे जिल्हयातील ६४ जि.प.गटामध्ये शेतीशाळांचे नियोजन आराखडा तयार करण्यात आला आहे.

५. सदर कार्यशाळेमध्ये कृषि विभागाबरोबरच पशुसंवर्धन विभागाचा देखील सहभाग असतो व त्यामध्ये सकाळच्या सत्रात पशुसंवर्धन विभागामार्फत जनावरांचे तपासणीचे शिबिर घेतले जाते व त्यानंतर शेतकऱ्यांना कृषि विषयक माहितीचे मार्गदर्शक केले जाते

****